Nº. 7948. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. Aº. 1857.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
De Zondags-Editie....... » 1.50. Afzonderlijke Couranten...... » 0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 8 Junij.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld........ƒ 1.75.
Iedere regel meerder............................ » 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Tweede Editie.

ZONDAG-AVOND.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 5 Junij (des Avonds).

De Koningin, Prins Albert en hunne kinderen zijn gisteren van Osborne House hier teruggekomen.

— In het Huis der Lords werd heden voor de eerste maal een ontwerp tot verbetering der policiewetten, ten opzigte der zedelijkheid en welvoegelijkheid in de badplaatsen, gelezen, terwijl na korte woordenwisseling, een wets-ontwerp tot beperking van den verkoop van visch in handen van eene speciale commissie gesteld werd.

Ook het Huis der Gemeenten hervatte gisteren zijne werkzaamheden na de korte Pinkster-vacantie. De Heer Berkeley kondigde zijne motie tot invoering van de stemming bij balotage tegen 23 dezer aan. Sir F. Thesiger zeide, dat hij zich Maandag niet tegen de tweede lezing der wet op den Parlementseed verzetten, maar bij de behandeling in comité een amendement voorstellen zal, om het Huis zijn Christelijk karakter te doen behouden. In antwoord op eene hem gedane vraag kondigde Lord Palmerston zijn voornemen aan, om in den loop dezer zitting een wetsontwerp op de kerkelijke belasting in te dienen. Een voorstel van Lord R. Cecil, om aan eene speciale commissie het onderzoek op te dragen of het niet mogelijk zijn zou, bij de verkiezingen, in de graafschappen en universiteitssteden met gesloten briefjes te stemmen, werd door verscheiden leden ondersteund, door andere bestreden en ten slotte door den voorsteller tot nadere gelegenheid ingetrokken. Vervolgens is eene motie van den Heer Horsfall, tot benoeming eener commissie van onderzoek naar de zamenstelling en het doel van het bureau van koophandel, met het oogmerk om dat departement meer aan zijne bestemming te doen beantwoorden, verworpen. De wet op de dotatie der oudste Prinses is ten derden male gelezen.

— De ijzeren kerken, sedert kort te Londen gebouwd, schijnen volkomen aan het voorgestelde doel te beantwoorden. De hoofdstad bezit er thans vijf in de volgende wijken: Kensington, Kentish-Town, Butts, St. George's in the East en Holloway. De kerk van Holloway kost 1000 £ en kan zeven honderd personen bevatten. Het is een zeer geschikt gebouw om te vergaderen; de luchtverversching laat niets te wenschen over; deze kerk kan gemakkelijk uit elkander genomen worden, wanneer men er in deze wijk geene behoefte meer aan heeft; zij heeft 90 voet lengte, 40 vt. breedte en 20 v. hoogte; zij is met hout beschoten, dat met doek en papier beplakt is.

— Het schip Walmer Castle is voor den wal met berigten uit Melbourne tot 15 Maart, benevens 40,000 oncen stofgoud en verdere lading kopererts en wol. Voorts zijn met de Oliver Lang berigten ontvangen uit Wellington op Nieuw-Zeeland tot 28 Maart, alsmede 2300 balen wol, 17 ton vlas, eenige walvischtraan, enz.

— Bij het laatste vertrek der stoomboot Pera van Southampton zijn drie kistjes met specie ter waarde van 10,000 £ zoek geraakt.

— In onze Indische provincie Scinde, niet ver van de kust, zijn twee rijke steenkoollagen ontdekt, waarvan men zich de gunstigste gevolgen voorspelt voor scheepvaart, spoorwegen en fabrieken.

Duitsche Post.

WEENEN, 4 Junij. Uit Debreczin wordt gemeld, dat de feestelijkheden tot viering der aanwezigheid van den Keizer en de Keizerin, zoowel dáár als op de andere plaatsen, in het reis-programma opgegeven, zullen plaats hebben, en dat de Aartshertog Albrecht, de gouverneur-generaal van Hongarije, de reis volgens het programma zal voortzetten en overal voor HH. MM. de huldebetooningen, alsmede de verzoekschriften, enz. zal ontvangen.

— Van de vijf landhuishoudkundige scholen in Hongarije, welker oprigting onlangs door den Keizer is bevolen, zullen, waarschijnlijk uit gebrek aan geschikte leermeesters, voorloopig slechts twee in het leven worden geroepen, namelijk te Debreczin en Kecskemet.

— Ook aan de Olmutzer gevangenen, die tot den militairen stand behooren, heeft de Keizer den overigen straftijd kwijtgescholden.

— De Heer Warrens, die reeds voor eenigen tijd, ten gevolge van ongelukkige beurs-speculatien, groote verliezen had geleden, moet onlangs ten gevolge van eene ongehoorde speculatie in noordbaan-actien, nieuwe verliezen hebben ondergaan.

— De *Oesterr. Ztg.* meldt, dat de noordbaan-actien sedert een jaar 1000 guldens per aandeel in waarde zijn verminderd. De daling van andere spoorweg-actien is evenzeer aanzienlijk. Het blad meent, dat, even als na het sluiten van den Oosterschen vrede alle papieren sterk gestegen zijn, ook thans de waarde-vermindering sterk overdreven en voorbijgaande is.

— De aanleg van den Keizer-Frans-Joseph-spoorweg, loopende van Weenen naar Belgrado, is opgedragen aan den Wurtembergschen Heer von Etzel.

— Eene bij het gouvernement ontvangen telegraphische depèche uit Moldavie, zoude, naar men verzekert, behelzen, dat ten gevolge der kuiperijen, waarvan reeds gesproken is, de voorloopige verkiezingen in dat vorstendom een uitslag zullen hebben, geheel ongunstig voor het plan der vereeniging.

— Men meldt, dat de Sultan eene reis zal ondernemen naar Brussa, Ghemlek en Smirna.

— De jongste berigten uit Athene melden, dat aldaar de grootste rust heerscht en de oogst in Griekenland veelbelovend is. Alleen aan de noordelijke grenzen bevinden zich nog voortdurend horden wilde Albanezen, waardoor rooverijen aan de orde van den dag zijn.

BERLIJN, 6 Junij, (des Ochtends). De Koning zal zijne reis naar de Boheemsche baden op 9 dezer aanvaarden.

— Eenige onzer dagbladen beschouwen het antwoord der Deensche regering van den 30sten Mei jl. als onbeteekenend en verklaren niet te begrijpen, hoe de Duitsche groote mogendheden, op grond van dit stuk, hebben kunnen besluiten tot de verklaring aan het kabinet van Kopenhagen, dat zij voor het oogenblik afzagen van hun voornemen, om de aangelegenheid van Holstein-Lauenburg aan de bondsvergadering te Frankfort te onderwerpen.

— Uit Kopenhagen wordt gemeld, dat ook de gravin Danner de aftredingsplannen van den Koning van Denemarken goedkeurt en die zooveel mogelijk in de hand werkt.

— De nalatenschap van de groote Keizerin Katharina van Rusland was, weinige jaren geleden, nog in staat van proces. Thans is zij toegewezen aan de talrijke erfgenamen, die zich hebben aangemeld; onder deze behoort ook de prins van Pruisen; zij zal door verkoop aan den man gebragt worden. Een juwelier uit Westphalen is belast met den verkoop van de hals- en andere sieraden en bevindt zich met dit doel te Weenen. Deze sieraden alleen moeten veel waard zijn.

ZWITSERSCHE GRENZEN, 5 Junij. Te Bern is gisteren uit Olten het treurige berigt ontvangen, dat de in den tunnel te Hauenstein bedolven 52 werklieden, allen als lijken zijn teruggevonden.

— De bergpassen van Zwitserland, Julier, Splugen en Bernhardin, zijn voor voertuigen reeds weder open. Alleen de St. Gotthard is nog met sneeuw bedekt.

— Dr. Kern is in den avond van den 2den dezer uit Parijs te Bern teruggekeerd. Den volgenden dag woonde hij eene zitting bij van den bondsraad, ten einde verslag te doen van zijne zending.

— De Keizerin-Moeder van Rusland heeft op den 3den dezer des avonds hare reis naar Duitschland voortgezet.

— Een jonge inwoner van Solothurn, soldaat in vreemde dienst, Buchser genaamd, is van ivoordraaijers leerling plotseling een beroemd schilder geworden; zijne historische tafereelen hebben grooten opgang gemaakt in Spanje en Engeland. Om de groote modellen van Italie onder zijn bereik te hebben, had deze jongeling bij het Zwitsersche legioen te Rome dienst genomen, en al zijne vrije oogenblikken behoorden aan Michel Angelo en Raphaël.

FRANKFORT, 5 Junij. De conferentie van gevolmagtigden van het tolverbond, welke in de volgende maand zal bijeenkomen, zal zich alleen bezig houden met de belasting van de beetwortel-suiker.

— Men verzekert, dat eerlang voorloopige onderhandelingen zullen worden aangeknoopt tusschen de groote staten van het Duitsche tolverbond, ten doel hebbende het bereiken van eene grootere eenstemmigheid in het maat-stelsel der Duitsche bondsstaten.

KEULEN, 6 Junij. De *Köln. Zeit.* van 3 dezer bevat het volgende nopens het bekende proces van de Erven Wirtz: »In Nºs. 144 en 149 van dit dagblad zijn artikelen opgenomen nopens deze aangelegenheid; het eerste dier opstellen, aan een Haagsch blad ontleend, is ongeteekend en maakt zich aan groote overdrijving schuldig; het tweede, van den geheimen regeringsraad G. Bärsch te Coblentz, stelt de zaak doorgaande in een verkeerd daglicht.

»Paul Wirtz, ook Würtz genoemd, werd op 30 October 1622 te Husum in Holstein geboren. Zijn vader, Nicolaas Wirtz, was geboortig uit Birgden bij Geilenkirchen, zijne moeder, Margaretha Buschen, uit Holzweiler bij Erkelenz. Deze Paul Wirtz, later veldmaarschalk en wiens militaire loopbaan bij de onderhavige kwestie niet in aanmerking komt, had geen testament nagelaten; doch zijne huishoudster, Johanna van der Planken, kwam na zijnen dood, welke in het jaar 1676 te Hamburg plaats had, met een valsch testament te voorschijn; volgens dezen uitersten wil werd zij tot eenige en algeheele erfgename van den veldmaarschalk benoemd. Ten gevolge van klagten, welk eerst te Hamburg en later te Weenen bij het geregtshof door verschillende pretendenten op de erfenis werden ingediend, werd het genoemde testament voor valsch verklaard, en werden zoowel Johanna van der Planken als de daarbij betrokken notaris en andere personen van valschheid overtuigd. Doch nog voor den afloop van dit regtsgeding maakte Johanna van der Planken, op haar sterfbed te Hamburg in het jaar 1679, een testament, tot welks executeur zij den burgemeester van Amsterdam benoemde. Deze verlangde, in die hoedanigheid, van den Hamburgschen magistraat, en wel onder bedreiging van represailles, het uitreiken van kaperbrieven enz., de uitkeering van de oorspronkelijke nalatenschap van Wirtz, hetgeen dan ook op 22 Augustus 1679 plaats had bij eene acte, waarin de burgemeester van Amsterdam uitdrukkelijk verklaarde, dat deze erfenis aan diegenen zou worden uitgekeerd, die zich met behoorlijke bewijzen voorzien daartoe als geregtigd zouden aanmelden.

»Deze aangelegenheid werd niet aan een competenten *forum judicii* te Amsterdam onderworpen, en dit is zóó waar, dat de overheidspersoon aldaar later, op het verzoek van den rijks-hofraad, de afschriften van de inventarissen, van de ontvang-protocollen, van de genoemde acte van waarborg, en van een vonnis der weeskamer van 11 Julij 1696, naar Weenen zond, om in de nog altijd hangende procedure wegens het erfregt der verschillende daartoe opgekomen personen te dienen. Eerst op 15 Mei 1848 werd de Stad Amsterdam als oorspronkelijke ontvangster, alsmede de weeskamer aldaar als beheerdster van de Paul Wirtzsche nalatenschap tot het afleggen van rekening en verantwoording, alsmede tot uitkeering van dezelve, geregtelijk beteekend. Het zou te ver voeren, wanneer wij de verschillende phases van dit regtsgeding hier wilden mededeelen; genoeg zij het aan te merken, dat de beide laatste in deze zaak gevallen vonnissen het bewijs hebben geleverd, dat ook bij de Nederlandsche regtbank eene onpartijdige, strikt eerlijke opvatting in deze zaak niet te miskennen valt.

»Wat nu betreft de door den Heer Bärsch tot in het belagchelijke vermelde huizen en obligatien uit de nalatenschap van den veldmaarschalk, zoo zijn eerstgenoemde slechts zeventien in getal, in de inventarissen en memorien van de voormalige Amsterdamsche weeskamer speciaal vermeld, en luiden de door haar later ingetrokken obligatien niet op ingenomen en op brandschatting gestelde steden, maar op voorname personen, bankiers en anderen, grootendeels in Hamburg. De baronie Ornholm werd eerst na den dood des veldmaarschalks door de kroon van Zweden tot zich getrokken, omdat hij zonder regtmatige eigen erfgenamen overleden was. Overigens zal de justitieraad Werner, te Coblentz, die een zeer merkwaardig opstel over de Paul Wirtzsche nalatenschap naar echte bescheiden heeft vervaardigd, het best in staat zijn den Heer Bärsch dienaangaande tot andere gevoelens te stemmen; ook ben ik in staat de juistheid van mijne opgaven door onwederlegbare documenten te bewijzen.

»Op een punt slechts ben ik het met den Heer Bärsch volkomen eens, dat namelijk deze zaak tot vele bedriegerijen en onregtmatige aanspraken heeft aanleiding gegeven en dagelijks nog geeft; doch juist om deze reden moet men den uitslag van het in Nederland hangende regtsgeding met gerustheid afwachten.

KEULEN, 31 Mei 1857.

De Generaal-Gevolmagtigde tot regeling der Nalatenschap van Paul Wirtz,
L. C. OEDENKOVEN.

— Joost van den Vondel, de grootste dichter der Nederlanden in de 17de eeuw, Holland's Shakespeare, is, gelijk men weet, in 1587 te Keulen geboren. Men is thans te weten gekomen, dat hij in de Waisengasse (*Platea Orphanorum*) in de oude immuniteit van het St. Gereongesticht het levenslicht aanschouwd heeft. Men tracht nu nog het huis te ontdekken, ten einde het door een gedenk-steen te onderscheiden; waartoe door eenige vereerders van den vermaarden Nederlandschen dichter het plan gevormd is.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 5 Junij.

De conferentie der tweede gevolmagtigden van het Parijssche congres, welke in de eerste dagen van Jan. jl. een einde gemaakt heeft aan de moeijelijkheden die bij de uitvoering van het Parijssche vredesverdrag voorgekomen waren, zal andermaal eene zitting te Parijs houden, met het doel om door een officieel protocol de nieuwe afbakening der Russisch-Turksche grenzen te bevestigen, zoodanig als die grensbepaling door de daarmede belaste internationale commissie is bepaald. Men weet dat het Parijssche verdrag op deze wijze de goedkeuring en den waarborg der mogendheden vordert. De oproepingsbrieven zijn reeds aan de gezantschappen der betrokkene mogendheden gezonden, en bepalen naar men zegt, den dag der bijeenkomst op 13 Junij aanst.

— De Sardinische kamer van afgevaardigden houdt zich op dit oogenblik bezig met de discussie over het budget van openbare werken. Dit budget bestaat uit 87 artikelen en bedraagt 14,546,447 frs. Geen der 66 tot heden behandelde artikelen heeft tot eenige ernstige woordenwisseling aanleiding gegeven.

— De dagbladen uit Madrid behelzen een uit het dagblad van Jaen overgenomen berigt van den 26sten Mei jl., volgens hetwelk het geheele militaire district van Grenada in staat van beleg zoude verklaard zijn, ten gevolge der onlusten van den 25sten.

— Een zonderling ontwerp voor eene kieswet is den Spaanschen Senaat aangeboden door een zijner leden, den markies de Miraflores; volgens dat ontwerp zouden er twee soorten van gedeputeerden zijn, te weten door de kiezers benoemde en wel 1 op iedere 90,000 zielen en door de regering benoemde in verhouding van 1 tot elke 25 verkozen gedeputeerden; de door de regering benoemde gedeputeerden zouden deel nemen aan de deliberatien, zonder echter het regt te hebben om te stemmen.

— Het dagblad *l'Assemblée Nationale* is zeer ter nedergeslagen over de laatstelijk in Belgie plaats gehad hebbende bewegingen en is overtuigd, na hetgeen thans is voorgevallen, dat de constitutionele Regering in Belgie niet meer mogelijk is. Het *Journal des Débats* ziet de zaken geenszins zoo duister in en meent, dat men al te zeer uit het oog schijnt te verliezen, dat zoodanige onregelmatige manifestatien, als die, welke in Belgie hebben plaats gehad, onvermijdelijk zijn in landen, in welke het beginsel der vrijheid in zoo ruimen zin wordt toegepast. Naar luid van de *Débats*, is het een geruststellend verschijnsel, dat geen enkele kreet is vernomen geworden tegen de staatkundige instellingen van Belgie en dat allerwege de algemeene leus is geweest: »leve de Koning!" Voor het overige blijkt het, volgens de *Débats*, genoegzaam, dat de schrijvers van *l'Assemblée Nationale* zich meer verontrusten over de belangen der katholieke partij en der Belgische geestelijkheid, dan over die van het constitutionele bewind.

— Een brief uit Algiers bevat de volgende bijzonderheden betreffende de expeditie tegen Kabylie: Den 25sten Mei, bij het krieken van den dag, rukten de kolonnes op, belast met de verwoesting der schoone Kabylische dorpen van den stam Beni-Raten. Dit vernielingswerk is een der droevigste gevolgen van dezen berg-oorlog, maar is onvermijdelijk, daar zonder dit, deze stijfhoofdige volkeren zich niet voor overwonnen houden, en ook niet tot den vrede zouden besluiten. Den 26 en 27sten zijn de chefs der Beni-Raten in het kamp aangekomen en hebben al onze voorwaarden goedgekeurd. Zij zijn belast met 150 frs. per krijgsman, dat, naar men zegt, aan dezen grooten stam 600,000 frs. zal kosten. Het land is heerlijk en uitmuntend bebouwd, de dorpen zijn talrijk; men vindt geen voetgrond, die niet met olijfboomen, enz., beplant is. Zoodra de onderwerping der Beni-Raten plaats had en de gijzelaars in onze handen gesteld waren, zijn de vrouwen, kinderen en grijsaards van den stam in menigte naar de verwoeste dorpen getogen; toen hebben onze soldaten met die ongelukkigen hun brood gedeeld, en onze militaire geneeskundigen hebben zich overal verspreid om de gekwetste Kabylen op te zoeken, ten einde hunne wonden te verbinden. Na deze even schitterende als snelle voordeelen, door het expeditie-leger behaald, is men het eens, dat men daarmede dezen veldtogt als geëindigd kan beschouwen.

— Ten gevolge harer reis naar het vasteland, schonk de Koningin van Engeland aan de stad Parijs, ten einde voor de gastvrijheid haar daar bewezen te bedanken, hare marmeren buste alsook die van Prins Albert, vervaardigd door den beroemden Marochetti, die te Londen woont. De gemeenteraad deed die beide bustes in de zaal harer beraadslagingen plaatsen. Sinds Koningin Victoria hebben de Koningen van Sardinie, van Portugal, van Beijeren Parijs insgelijks bezocht. De raad heeft besloten de bustes dier vorsten in voormelde zaal te plaatsen, ter herinnering aan hun bezoek. Nu eens het voorbeeld gegeven is, zal er waarschijnlijk niet een gekroond hoofd zijn, die niet den eenen of anderen dag Parijs bezoekt. Op die wijze zal het stadhuis een museum der regerende Europesche vorsten verkrijgen.

— De Koning van Beijeren vertrekt Maandag a. s. Dagelijks ontvangt Z. M. eenige personen in particuliere audientie. Heden morgen werd eene deputatie van verscheidene geleerde genootschappen toegelaten, onder anderen die van *l'Institut Historique*, hetwelk den Koning reeds onder zijne leden telde, toen hij nog slechts Kroonprins was. Zijne Beijersche Majesteit laat geen tijd te Parijs verloren gaan; hij heeft heden de Hallen, St. Eustache, St. Vincent de Paul, het Stadhuis, de Sorbonne, het Panthéon, de bibliotheken van St. Geneviève en Richelieu bezocht. Heden avond zal Z. M. de Vaudeville bezoeken.

— De Keizer heeft zijne goedkeuring verleend aan de vereeniging, opgerigt onder den naam van Maatschappij der Approuague, tot het opsporen en uitdelven van goudhoudende aardlagen in Fransch Guyana; eene uitgestrektheid van 200,000 bunders woesten grond, is haar daarbij ter bewerking toegewezen.

— Het gerucht, gisteren in omloop, en dat algemeen geloof vond, alsof de bank, ten gevolge van den gunstigen geldtoestand, haar disconto zoude verlagen, heeft zich niet bevestigd. In de zitting, gisteren avond door den raad van bestuur gehouden, is besloten met dien maatregel te wachten, tot dat de Engelsche bank tot eene vermindering van haar disconto zoude overgegaan zijn; evenwel verzekert men, dat de Fransche bank voornemens zou zijn, voortaan beleeningen te sluiten op staatsfondsen.

— De benoeming van den Heer de Germiny tot Gouverneur der Fransche bank, is aan geen twijfel meer onderhevig.

— Het *Journal de Rennes* meldt, dat het bisdom Rennes tot een aartsbisdom zal verheven worden.

— De belangrijke wetenschappelijke verzameling, door Prins Napoleon van zijne reis in het noorden medegebragt, is grootendeels door Z. K. H. aan het museum van natuurlijke historie en aan de keizerlijke school voor mijnwerken te Parijs geschonken. Het overige is aan verschillende musea in de departementen en het buitenland gezonden.

— Mlle. Estelle Bellot (zuster van den jongen en onverschrokken zeeofficier, die zich in de Poolzeeën aan de opsporing van Lord Franklin heeft gewijd, en die op zijne tweede reis omkwam, verzwolgen in een afgrond dezer doodsche en reusachtige ijsbergen), is met een jong hoofdambtenaar van den spoorweg gehuwd, wiens tractement ter dier gelegenheid van 12 op 15 duizend frcs. gebragt is. Zij brengt een vrij aanzienlijken bruidschat aan, gedeeltelijk door de geschenken van Lady Franklin, alook ten gevolge der zoowel Engelsche als Fransche inschrijvingen, welke voor de familie van den zelfopofferenden luit. Bellot plaats had.

— De Heer Brifaut, lid van de Fransche academie sedert 1826, is heden morgen overleden. Brifaut, in 1780 te Dyon geboren, was de zoon van een arm arbeider. De abt Volfins, later bisschop van Dyon, liet hem studeren. Te Parijs was hij medewerker aan de *Gazette de France*; zijn eerste treurspel, *Jeanne Gray*, werd in het jaar 1807 in het Théatre Français opgevoerd. In 1810 maakte hij een gedicht ter viering van het huwelijk van Napoleon met Marie Louise. In 1811 schreef hij hartstogtelijke verzen bij de geboorte van den Koning van Rome. Voor zijn stuk *Numa II* bekwam Brifaut van Napoleon eene jaarwedde van 6000 frs., hetgeen hem echter niet belette om in 1814 door een gedicht den terugkeer der Bourbons te bewierooken. In 1828 werd hij benoemd tot censor (afdeeling schouwburgen). In 1830 trok Brifaut zich van het politiek en letterkundig gebied terug. Zijne werken maakten slechts weinig opgang.

— De dagbladen deelen eenige bijzonderheden mede nopens den eigendoms-overgang van het ultramontaansche hoofd-orgaan *l'Univers*. Aan den Heer Jules Gordon, een der voornaamste redacteuren van genoemd blad, was door een lid van het wetgevend ligchaam eene aanzienlijke geldelijke ondersteuning toegezegd; doch de regering zou onder de hand onderrigt zijn geworden van hetgeen er gaande was en de overtuiging hebben erlangd, dat de graaf de Montalembert, een der hevigste tegenstanders van de tegenwoordige orde van zaken, de hand in het bedoelde dagblad wilde hebben. Het lid van het wetgevend ligchaam, wiens naam niet wordt genoemd, werd daarop door de bewindslieden aangespoord, om de betrekking met den Heer Gordon af te breken. Een uur slechts vóór de vergadering der aandeelhouders, waarin de zaak beslist moest worden, vernam de Heer Gordon, dat hij niet op de beloofde ondersteuning behoefde te rekenen. De HH. Taconnet en Veuillot zijn daarop bij gebrek aan mededinging, meesters van het dagblad gebleven. De aandeelhouders ontvangen slechts 25 pCt. van het door hen gestorte kapitaal. 37 hunner hebben geprotesteerd tegen de wijze, waarop deze zaak is behandeld.

— Uit eene opgave van het ministerie van binnenl. zaken blijkt, dat bijkans een derde gedeelte van het aantal mannen, en ruim de helft van het aantal vrouwen, in 1853 in Frankrijk gehuwd, niet konden lezen of schrijven. Dienaangaande zijn slechts in 82 van de 86 departementen, en bij 256,663 huwelijken of 513,326 echte lieden aanteekeningen gehouden; onder dat aantal zijn 170,172 mannen, die hunnen naam onder de huwelijks-acte hebben kunnen schrijven, terwijl 86,491 verklaarden niet te kunnen onderteekenen. Van de vrouwen hebben 116,133 geteekend, terwijl 140,540 daartoe niet in staat waren.

— Er wordt alhier eene maatschappij gevormd met een kapitaal van 2 millioen fr. om op groote schaal een vocht te vervaardigen, dat zonder druif of alcohol, toch aan alle eigenschappen van goeden wijn beantwoordt, zoowel wat smaak, kleur, als gezondheid bevorderende eigenschappen betreft. Het mag daar in den handel worden gebragt, onder den naam van Oenoïde: elders zal het waarschijnlijk, indien de onderneming tot stand komt, wel een anderen naam erlangen, en menigeen zal dan Madera, Champagne, Rijnwijn enz. drinken, in de fabrijk zonder druiven vervaardigd.

— Voor eenige dagen werd op een graf op het zuidelijk kerkhof een man zonder beweging uitgestrekt gevonden, die eene diepe wonde in de keel had. Door geneeskundige hulp tot bewustzijn gebragt, is het gebleken, dat de dood zijner gade de aanleiding tot deze poging van zelfmoord geweest is, op wier graf hij voornemens was te sterven. Een waarlijk zeldzaam voorbeeld van huwelijksliefde, dat misschien wel bewonderaars, maar waarschijnlijk weinig navolgers vinden zal.

— In December des vorigen jaars veroordeelde het hof van assises der Seine tot levenslangen dwangarbeid zekeren Longatte, oud 32 jaren, wegens een moordaanslag op zijne geliefde. Longatte begaf zich in cassatie en de zaak werd Woensdag jl. op nieuw behandeld voor het hof der Seine et Oise. Na nieuwe debatten werd hij schuldig verklaard zonder verzachtende omstandigheden, en ter dood veroordeeld. Een bewijs, dat niet alle verandering verbetering is.

— Een brief uit Ancenis heden morgen te Parijs ontvangen, zegt, dat Eugène Sue in een hoopeloozen toestand verkeert. Hij is, zooals men reeds vroeger gemeld had, voor omstreeks veertien dagen door een aanval van beroerte getroffen, ten gevolge waarvan eene verlamming zich heeft ingesteld, die zoodanige vorderingen maakt, dat men ongelukkiglijk thans alle hoop op zijn behoud heeft opgegeven.

—Onlangs zijn zeer belangwekkende proeven genomen betreffende middelen, om de brandpuitgasten te vrijwaren tegen de werking der vlammen. Drie sapeurs, met dubbele handschoenen van steenvlas (amiant) aan de handen, hebben op een grooten afstand eenige gloeijende ijzeren staven gebragt, zonder gedurende meer dan drie minuten genoodzaakt te zijn ze los te laten. Een brandstapel, uit stroo en klein hout vervaardigd, werd in een gegoten ijzeren ketel aangestoken. Toen de vlam zeer sterk was, ging een sapeur, het hoofd bedekt met een helm van ijzerdraad en met een anderen helm van een metalen weefsel, en aan den regterarm een schild van meer dan een mètre hoogte bij 80 centimètres breedte, op den ketel staan, waarin men aanhoudend stroo wierp, ter vervanging van datgene, hetwelk verbrandde. Gedurende enkele oogenblikken was het hoofd van den brandspuitgast geheel door de vlammen omringd; doch het schild, waarmede hij voorzien was, diende hem om ze af te weren. De sapeur is in dezen stand 90 seconden gebleven; de onverdragelijke warmte, die hij aan het voorhoofd ondervond, verhinderde hem daarmede voort te gaan. De polsslagen waren 72 vóór de proefneming en 152 daarna. Een andere herhaalde de proef en omwond zijn hoofd met een stuk amiantkatoen en heeft 2 minuten 47 seconden kunnen blootgesteld blijven aan de onmiddellijke werking der vlam, die dikwijls zijn hoofd geheel omringde. Men had twee rijen brandhout, met stroo overdekt, 1½ mètre van elkander verwijderd, lang 10 en hoog 2 mètres; twee aan de andere zijden gemaakte openingen veroorloofden den sapeurs om den vuurgloed te verlaten, wanneer zij er toe genoodzaakt werden en dit maakte buitendien hunne proefnemingen gemakkelijker die daarin bestonden om de helft van de lengte der brandende heg te doorloopen, door eene der zijdelingsche openingen uit te gaan, aan het tegenovergestelde uiteinde in te komen en dezelfde oefening wederom te beginnen aan de andere zijde van de heg. De vier sapeurs, die deze proef moesten maken, waren bekleed met het nieuwe gewaad van metaalweefsel; twee van hen droegen buitendien eene kleeding van amiant op een kleed van laken, hetwelk door borax, aluin en amoniac-phosphorzuur, onbrandbaar was gemaakt; de twee anderen droegen een dubbel kleed van toebereid laken; allen hadden lage laarsen van amiant aan de beenen en onder de voeten een stuk van die stof, eindelijk droeg een van hen op zijne rug een mandje, overdekt met metaalweefsel en waarin een tienjarig kind zich bevond, welks hoofd met een helm van steenvlas bedekt was. Het kleed van metaalweefsel bestaat uit een helm, wiens zijden de schouwders bedekken, uit een buis dat slechts den linkermouw heeft, daar de regterarm beschermd moet worden door het schild, en uit een broek, die aan den gordel wordt bevestigd door haken. Met deze wapenrusting bekleed zijnde, kunnen de sapeurs vrij hard loopen, zich buigen, met een knie op den grond vallen en zich opheffen. Bij gevolg konden zij te midden van den brand de vereischte bewegingen maken voor de hulp, welke zij bestemd zijn te verleenen. Deze sapeurs drongen te zamen door tot in het binnenste van de dubbele heg van vlammen en vrij langzaam loopende, trokken zij er verscheidene malen door. Na verloop van 60 seconden deed het in het mandje opgesloten kind, angstkreten hooren, die het droeg, noodzaakten zich in allerijl uit de vlammen te verwijderen. Men haastte zich het kind, hetwelk niets geleden had, uit de mand te nemen; zijne huid was frisch, zijn pols, die vóór de proefneming 84 slagen telde, gaf slechts 96 daarna. Het kind had, zonder twijfel veel langer in dit bekleedsel kunnen blijven, zoo niet de vrees het had bevangen; deze kwam daaruit voort, dat een der draagbanden, die het mandje ondersteunden, een weinig over den schouder van den sapeur, die het droeg, was afgegleden, hetgeen het kind, bij den aanblik van de vlam, die onder hem woedde, had doen denken, dat het er in geworpen werd. Eenige minuten later was het zoo vrolijk als gewoonlijk en ondervond geene onaangename gewaarwording. De pols van den sapeur, die het kind droeg, gaf 92 slagen vóór en 116 na de proefneming. De drie andere bleven 2 minuten 44 seconden in de vlammen en kwamen er uit zonder eenige andere gewaarwording dan eene hevige warmte gevoeld te hebben. De polsslagen sloegen 88, 84 en 72 vóór en 152, 138 en 124 na de proef. De vlam werd voortdurend onderhouden door het bijwerpen van stroo. Er vormde zich weldra eene vuurmassa, waarin de sappeurs besloten waren en daar een gedeelte van het stroo, dat op den grond was verspreid, eene vlam gaf, die gedurende enkele oogenblikken hunne beenen omringde, verkreeg men gemakkelijk de overtuiging, dat het ligchaam in meerdere of mindere mate aan de hevigste werking der vlammen was blootgesteld. Op meer dan 5 mètres afstand van het middelpunt van den vuurgloed was de hitte zoo hevig, dat geen der talrijke toeschouwers er kon vertoeven.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 6 Junij.

De gemeenteraad van Bergen heeft een adres aan den Koning gezonden, waarin Z. M. wordt dank gezegd voor de verdaging der zitting van de Kamers na de laatste jammerlijke gebeurtenissen. De Raad is overtuigd, dat de Koning het daarbij niet zal laten, maar het werk der verbroedering en bevrediging geheel zal weten te voltooijen.

— Zondag jl. hebben te Leuven vrij ernstige ongeregeldheden plaats gehad en zijn de glazen van de kloosters der Jezuïten en Josephiten ingeworpen. Maandag zijn die ongeregeldheden voortgezet en is de gewapende magt opgekomen om de oproermakers uiteen te drijven. De komst van twee eskadrons kurassiers uit Brussel schijnt krachtig te hebben bijgedragen tot het herstel der orde. De Raad van Leuven heeft inmiddels een adres aan den Koning gezonden, waarin onbewimpeld wordt verklaard, dat de beraadslaging over de liefdadigheids-wet aanleiding tot de woelingen heeft gegeven.

— De clericale dagbladen verzekeren, dat een van de geestelijke bestuurders der school van Jemmapes, ten gevolge der bij het jongste oproer bekomene wonden, is overleden, en dat een tweede in levensgevaar verkeert. De liberale dagbladen zeggen, dat zulks eene bepaalde onwaarheid is, en dat de geestelijken, die min of meer gekwetst zijn geraakt, thans alle aan de betere hand zijn.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 7 Junij.

Volgens opgaven van het ministerie van financien is aan de verschillende kantoren van 's rijks accijnsen over de maand Mei jl. op nieuwe rekening ontvangen aan suiker-accijns in hoofdsom, opcenten en zegel een bedrag van *f* 15,086.

Bij de boekhandelaars M. Schooneveld en Zoon alhier ligt ter teekening een adres aan den Raad der hoofdstad, waarin vele bezwaren tegen den stedelijken brandkeur worden uiteengezet; het is van den volgenden inhoud:

Geven met den meesten eerbied te kennen de ondergeteekenden, hunne medeburgers, allen, ordelievende en equivalent betalende ingezetenen der stad Amsterdam, dat zij zich bezwaard achten over de verordening op het brandwezen en wel, zonder in de specialiteiten daarvan te treden, hoofdzakelijk over art. 38, waarbij met eene pennestreek *alle* mannelijke Ingezetenen der gemeente van 18 tot 50 jaren tot de dienst bij het brandwezen worden verpligt.

Volgens hun bescheiden oordeel gelooven zij dit artikel in strijd te zijn met de Grondwet.

Met de Grondwet, volgens welke de Nederlanders slechts tot de dienst bij de militie en schutterij zijn verpligt en niet tot heerendienst (Corvée), terwijl de verpligte dienst bij de brandweer, volgens hun gevoelen, niet anders dan eene Corvée onder eene andere benaming daarstelt:

De ondergeteekenden zijn overtuigd en doordrongen van de noodzakelijkheid van het bestaan der brandweer, en zij hebben het denkbeeld tot verbetering daarvan toegejuicht, maar zij zijn tevens overtuigd dat in Amsterdam, even als in andere hoofdsteden van Europa, eene bezoldigde brandweer (de zoogenaamde pompiers) kan bestaan, die welligt ook bij andere gelegenheid dienst zoude kunnen praesteren. Is de opbrengst der lasten daartoe niet voldoende, dat er alsdan eene ALGEMEENE *brandbelasting* worde uitgeschreven, waardoor eene groote onregtvaardigheid zal worden verhinderd en voorgekomen; want is het geene groote onregtvaardigheid een gedeelte der burgerij, waaronder dezulken die weinig of geene belang er bij hebben, door zoogenaamden afkoop voor eene zaak van algemeen belang te belasten.

Door de instelling eener bezoldigde brandweer zal tevens worden voldaan aan den geest van art. 192 der Gemeentewet en de Memorie van Toelichting, welke toch wel uitdrukkelijk bepaalt: *"dat de persoonlijke "dienst eerst noodzakelijk is wanneer het bestuur de zaak door zijne be"ambten niet kan redden of voor loon de hulp van anderen niet kan ver"krijgen,* enz."

De ondergeteekenden zijn zoodanig van de gegrondheid van hun bezwaar overtuigd, dat zij niet aarzelen te verklaren dat, wanneer het bestuur in deze de bevoegdheid heeft de ingezetenen tot de dienst van brandgast te verpligten, het evenzeer de bevoegdheid heeft de bezoldigde politie-dienaren, nachtwachts, bagger- en karrelieden, enz., enz., af te danken en daarvoor alle ingezetenen van 18 tot 50 jaren te requireren, behoudens de faculteit van afkoop van ieder der genoemde en andere betrekkingen, indien men noch bij de eene, noch bij de andere in active dienst is, waardoor voorzeker de stadskas aanzienlijk gebaat zal worden, doch het tegenovergestelde bij die der ingezetenen individueel zal plaats hebben.

Het moge ironisch klinken, desniettemin is het eene waarheid, en de ondergeteekenden gelooven niet dat de Edel-Achtbare Leden van den Raad zulk een gevaarlijk antecedent zullen willen volhouden, om als mandatarissen hunne lastgevers tot brandgasten te declineren, terwijl er hulp voor geld te verkrijgen is.

De ondergeteekenden maken geene melding van de beroepen, neringen en bedrijven voor de uitoefening waarvan, een zwaar patentregt wordt gevorderd en welke door die heerendienst zullen worden benadeeld, zij gelooven en vertrouwen, dat vorenstaande voldoende zal worden bevonden om het regtmatige van hunne grieve te doen opmerken en gevoelen.

Reden waarom zij de vrijheid nemen den Edel-Achtbaren Raad eerbiedig te verzoeken de zaak in nadere overweging te willen nemen, op het besluit dienaangaande terug te komen en de aanzienlijkste stad van het Rijk met eene bezoldigde brandweer te begunstigen, waartoe zij ondergeteekenden, en zij houden zich dus overtuigd, alle ingezetenen van Amsterdam gaarne hun penningske zullen bijdragen, waardoor het hatelijke en onregtvaardige der Corvée zal worden weggenomen en eene wezentlijke verbetering zal worden tot stand gebragt.

Hetwelk doende enz. *Volgen de Onderteekeningen.*

Wij bezochten dezer dagen met veel genoegen de verzameling werktuigen en gereedschappen in de door onzen stadgenoot, de Heer J. Peignat, daargestelde inrigting, genaamd: *Arts et Métiers*, in de Warmoesstraat, M 446, alhier. Wij kunnen de bezigtiging dezer inrigting allen industriëlen ten zeerste aanbevelen, daar de stichter van dit etablissement waarschijnlijk op dit denkbeeld is gekomen door de wereld-tentoonstellingen, te Parijs en te Londen gehouden, want inderdaad zijn magazijn is eene voortdurende tentoonstelling van de meest volmaakte werktuigen en gereedschappen voor land- en tuinbouw, nijverheid, handel en kunsten: men vindt hier naast de gewigtigste groote voorwerpen eene menigte kleinere, die daarom niet minder nuttig en doelmatig zijn. Wij willen slechts eenige artikelen opnoemen, die onze aandacht trokken, als: eene verzameling van 18 verschillende soorten ploegen, eene zaai-machine voor 10 of 12 verschillende graansoorten, eene stoommachine van twee paardenkrachten, die der aandacht wel waardig is, machines om ijzer te schaven, graanmolens, een graanbreker en stroosnijder, door welke werktuigen de Engelschen er in geslaagd zijn hunne paarden goedkoop te kunnen onderhouden en de veeteelt aanmerkelijk te verbeteren; wij zouden nog meerdere voorwerpen kunnen noemen, doch wij vinden beter, dat belangstellenden, die niet te veel aan het oude gehecht zijn, zich zelven gaan overtuigen van deze door den Heer Peignat, op eigen kosten, daargestelde verzameling.

Daar de eigenaar dezer inrigting, reeds meer dan 20 jaren hier ter stede gevestigd, als werkman gunstig bekend is, begrijpt hij beter dan ieder ander de behoeften der werklieden; zijn etablissement is dan ook niet alleen eene geldelijke speculatie, maar tevens eene philantropische instelling, daar hij door het invoeren en exposeren der nieuwste werktuigen een ieder voor vreemde concurrentie vrijwaren wil; het is daarom, dat hij uit vreemde landen trekt wat hij het doelmatigst voor de behoeften onzer natie erkent. Wij wenschen, dat de Heer Peignat die ondersteuning moge genieten, die hij verdient, opdat hij in staat gesteld worde al zijne toekomstige plannen, waarvan hij ons eenige kortelijk mededeelde, ten uitvoer te brengen.

Deze inrigting, die voor een ieder open staat, kunnen wij ter bezigtiging volmondig aanbevelen, terwijl men aldaar met beleefdheid ontvangen en rondgeleid wordt.

'sGRAVENHAGE, 5 Junij. Heden morgen had hier een treffend sterfgeval plaats. De Heer E., een jong zeer verdienstelijk apotheker hier ter stede, had zich, eenige dagen geleden in zijn scheikundig laboratorium bezig zijnde, door het breken van eene flesch, met alcohol gevuld, welke ontvlamde, deerlijk gebrand. Aanvankelijk scheen het, alsof de belangrijke brandverwonding voor zijn leven geen ernstig gevaar zoude opleveren, toen zich gisteren morgen de beginselen van wondstijfkramp openbaarden; alle daartegen gebezigde middelen waren vruchteloos en de lijder is dezen morgen bezweken. (*U. C.*)

---

* 'sGRAVENHAGE, 6 Junij. De afdeelingen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben zich gisteren en heden bezig gehouden met het onderzoek van de ontwerpen van wet, welke thans aan de overweging dier vergadering zijn onderworpen.

— Eerstdaags, zoo men zich vleit, zal aan den Hr. Mr. Faber van Riemsdijk, Staatsraad en Lands Advokaat, Deken der orde van Advokaten bij den Hoogen Raad der Nederlanden, het zeldzame voorregt te beurt vallenden verjaardag te vieren zijner 50-jarige betrekking als practiserend advocaat. Gepromoveerd den 15den Mei 1807, heeft hij 10 Junij van dat jaar den eed afgelegd. Te meer genoegen zal het zoo velen doen, dat de waardige deken der orde bij den Hoogen Raad dien halven eeuwtijd feestelijk zal mogen herdenken, na het ongeval, dat hem in den afgeloopen winter was overkomen, en waarvan hij gelukkig geheel hersteld is. Dertig jaren bijkans stond hij aan de spits der Haagsche balie. Het was een goed denkeeld van den Heer Spanier om van den Geachten Jubilaris een portret te vervaardigen, dat sprekend gelijkend en keurig op steen uitgevoerd is. Leden der hooge regterlijke collegien, advocaten en andere belangstellenden zullen zich dit zeker gaarne aanschaffen.

---

* 'sGRAVENHAGE, 6 Junij. Op 11 dezer zal de gewone audientie van den minister van financien niet plaats hebben.

---

* ROTTERDAM, 6 Junij. Heden arriveerde alhier van Harderwijk over Amsterdam per spoor, een detachement suppletietroepen, groot 200 onder-officieren en manschappen, onder bevel van den 1sten luit. van het 6de regem. inf. J. J. H. Velius Baert, medegeleiders de 2de luit. der O. I. infanterie H. J. Voorstad en H. L. F. de Jacquier de Lompret, verder de aspirant betaalmeester R. Douglas en J. Milder en de offic. van gezondh. 3de kl. G. A. Reuland, welke terstond zijn overgegaan aan boord van het fregatschip Burgemeester Hoffman, kapt. N. A. Dijkema, van den reeder H. van Rijckevorsel alhier, welke bodem onverwijld van de Willemskade vertrok, gesleept door eene stoomboot en alzoo de reis naar Java aanvaardde.

---

* LEIDEN, 6 Junij. Heden is alhier tot doctor in de regten bevorderd de Heer J. G. Doornik, geboren op Java, na verdediging van Theses Juridicae Inaugurales.

LEYDEN, 6 Junij. Heden morgen reed P. den Oude met den goederenwagen van de spoorweg-maatschappij de brug op aan de Bakkersteeg en zag daar een 18-jarig meisje in het water met den dood worstelen. Hij neemt een kloek besluit, springt van den wagen en in het water en heeft de voldoening van het reeds gezonken meisje van den dood te redden. (*L. C.*)

---

* GRONINGEN, 4 Junij. Dezer dagen is in het Nosocomium Academicum opgenomen een 13-jarig jongeling, die door eene betreurenswaardige onvoorzigtigheid geheel van zijn gezigtsvermogen is beroofd. Hij werd n. l. door een metselaar met een troffel kalk in de oogen geworpen, waarrdoor de doorschijnende deelen der oogen geheel zijn onvatbaar geworden, om lichtindrukken op te vangen.

---

* GRONINGEN, 6 Junij. Eene dienstmeid alhier is treurig aan haar einde gekomen. Door godsdienstige bekommernissen in haar verstand gekrenkt, is zij half gekleed uit hara dienst weggeloopen en voor een paar dagen dood teruggevonden in het veld, op een paar uur afstands van hier, waar de zonnestralen haar in een volledigen staat van beroerte schijnen gebragt te hebben.

---

* OOSTERWOLDE, 6 Junij. Voor een paar dagen zijn in de nabijheid van Jubbega, twee kinderen uit het riviertje de Tjonger, waarin zij waren gaan zwemmen, levenloos opgehaald.

— Alhier is door onvoorzigtigheid een huis, bestaande uit 2 woningen, totaal eene prooi der vlammen geworden. Het pand was tegen brandschade verzekerd.

---

* TILBURG, 6 Junij. Men verneemt, dat de op 4 en 5 dezer door de notarissen van den Ham te Boxtel en Daamen alhier binnen de gemeente Boxtel plaats gehad hebbende provisionele verkoop van het kasteel, landhoeven, molens en verdere goederen tot de barony van Boxtel en de heerlijkheid van Liempde in eigendom aan de erven van wijle Mevrouw de wed. G. Bogaers behoorende, met de verhoogingen is ingezet op de som van *f* 231,290.

---

* EINDHOVEN, 5 Junij. Gisteren avond arriveerde alhier uit Breda, Z. Exc. Jhr. Storm de Grave, luit.-generaal., inspecteur der kavallerie, en tevens belast met het algemeen toezigt over het wapen der koninklijke Maréchaussée. Z. Exc. hield heden morgen onverwachts revue over de brigade van dat wapen alhier en vertrok heden namiddag weder, om, zoo wij vernemen, ook de brigades Boxel en 's Bosch in oogenschouw te gaan nemen.

---

* BAARLE NASSAU, 5 Junij. Ll. Zondag arriveerde te Uilecoten de officier van justitie uit Breda, vergezeld van een piket maréchaussées met een officier, ten einde een oog te houden op de gewone processie. De aanstalten daartoe werden evenwel op sommatie van den officier van justitie gestaakt, en bepaalde de processie zich tot omgang op het kerkhof.

---

* ZUNDERT, 6 Junij. In den nacht van Donderdag op Vrijdag is onder deze gemeente afgebrand de bouwhoeve van C. van Gheel. In een oogenblik was alles, met uitzondering van het vee, vernield, zoodat de toegeschoten brandspuit overbodig was. De eigenaar was tijdens het ongeval afwezig.

HANDELSBERIGTEN.

BEURSBERIGT VAN AMSTERDAM.

In KOFFIJ was de handel gedurende de laatste acht dagen vrij geanimeerd. Na het bekend worden der belangrijke afleveringen in Mei werd Java per ceel met 40 c. betaald en is daartoe moeijelijk te koopen. In Brazil hadden aanzienlijke omzettingen plaats; uit de eerste hand werden verkocht 4900 b. per Norman a 32¼ c. 2748 b. per Carolina a 32¼ c. en 5500 b. per Blohm a 32¼ c. De opinie begint zich ook voor deze soort te verbeteren. Domingo 36 c.

THEE stil, doch zeer vast. Uit de hand zijn afgedaan de 27 koopen Congo N°. 41, den 28sten April opgehouden in de veiling *"Alardus."*

TABAK. Men heeft in deze week reeds 355 vaten Marijland van de onlangs gearriveerde lading per Falmouth aan de markt gebragt, doch door de hoge prijsvorderingen der houders hadden geene afdoeningen uit de eerste hand plaats. Ook in de overige soorten is niets omgegaan. Tegen 12 dezer zijn 120 p. Manilla Visaijas in veiling aangekondigd.

De voorraad in de eerste hand bestaat thans uit 916 v. Marijland, 159 v. Virginij, 159 cer. Havana, 754 p. Brazil, 60 cer. Embalems en 17 cer. Carmen.

HENNEP: Behalve de partij van 3800 Ned. ℔ Petersb. half rein, tegen 8 dezer in veiling aangekondigd, die heden tot *f* 55 uit de hand verkocht werd, is niets belangrijks in het artikel omgegaan.

ROTTERDAM, 6 Junij. Uit de eerste hand zijn 150 v. n. Carolina Rijst tot *f* 15½ verkocht.

SCHIEDAM, 6 Junij. Rogge verkocht: 144/2 ℔ Pernau *f* 258 6/w., *f* 259 3/m; Moutwijn *f* 18.25; Jenever *f* 23.75; Amst. Proef *f* 25.

LEYDEN, 6 Junij. Boter: Gras *f* 1.05 a 1.17½; dito Schei *f* 0.92½ a *f* 1 per Ned. pond.

DELFT, 6 Junij. Delftsche Komeine Kaas *f* 13 a 17 per 100 Ned. ℔. Er waren ter markt 75 stapels.

ANTWERPEN, 6 Junij. *Koffij* met aanhoudende vraag tot verbeterde prijzen. Heden werden de verkoopen bekend van ca. 2500 b. Rio per van Dijck, 1200 b. dito per Cesar, 1800 b. dito per Hortense en 1500 b. Bahia per Constitution. — *Suiker* vast. Men heeft afgedaan ca. 900 k. Havana per diverse schepen. — Van Dom. *Campèchehout* werden c. 50,000 kil. gerealiseerd. — Aan de *Granen*markt werd slechts eene partij inl. Rogge op Julij tot *f* 7¾ verhandeld en voor ca. 600 hect. Odessa *Lijnzaad* besteedde men *f* 16.

HAVRE, 4 Junij. Bij levendiger handel in *Katoen* zijn de prijzen weder vaster; de verkoopen bestonden gisteren uit 1900 balen en heden uit 2000 balen.

HAMBURG, 5 Junij. *Koffij:* Bij meer levendigen kooplust heeft het artikel in deze week een verbeterd aanzien verkregen en werden afgedaan 17,500 b. Rio en Santos van 4¾ a 6 sch., 1500 b. Domingo tot 6 a 6¼ sch., 12,500 b. Laguayra van 6¼ a 7¾ sch. en 600 b. Maracaibo van 6¼ a 6¾ sch. De markt blijft heden zeer geanimeerd. — In *Suiker* was de omzet tamelijk levendig. Op levering werd eene lading Cuba Moscovades verkocht en in loco circa 600 k. Havana van 27½ a 35 en 800 z. Oost-Ind. van 23 tot 31½ mb. Geraffineerde Suiker vast doch stil. — *Rijst* iets flaauwer. Het artikel vindt bij voortduring zeer weinig aftrek. — *Huiden* ten gevolge van het saizoen iets stiller. — *Verfhout* tot de bestaande prijzen met weinig kooplust. — Havana *Honig* vast en op 27 mb. gehouden. — *Talk* met goeden omzet op levering in la Russische [illegible] 34½ mb., in loco wordt op 36 marc banco gehouden. — *Granen* [illegible] Voor Tarwe in loco worden ruim vorige prijzen bedongen; 124/125 [illegible] Saal en Marksch 183 a 185 rd.; 124/125 ℔ Brunsw. 175, 124/125, 126 [illegible] 127 ℔ Mecklenb. 164 a 174 en 118/119, 122 ℔ Beneden Elve en Holst. 136 a 148 rd.; Rogge in loco 1 a 2 rd. hooger betaald; 120/122 ℔ Mecklenb. en Marksch 106 a 111 rd. en weinig voorhanden. Bij partijen op levering blijft goede kooplust, van Koningsb. werd 120, 122 ℔ per Julij met 75 a 77½ rd.; van Pillau 120, 121 ℔ met 76 rd. en van Petersburg 115, 116 ℔ met 69 rd. betaald.

LONDEN, 5 Junij. Heden werd eene lading van 3500 b. low good first Rio *Koffij* voor eene naburige haven afgedaan tot 50 sh. — *Suiker* was levendig gevraagd tot hoogere prijzen; 1000 k. Havana N°. 10½ a 12 hebben nemers gevonden van 58 a 61 sh., en eene lading van 1200 k. N°. 10 a [illegible] werd voor Engeland afgedaan tot 44 sh. — *Cacao* 2 a 3 sh. hooger, [illegible] veiling zijn 442 b. Trinidad verkocht van 83.6 a 100 sh. — *Rijst* lusteloos. Men heeft verkocht 1000 b. goed blank Bengaal van 12.1½ a 12 [illegible] en 70 t. Madras op levering tot 11 sh. van boord te ontvangen. *Piment* ferm op 4½ a 4¾ p. — Van *Peper* zijn 500 b. Singapore verkocht tot 4¾ a 5 p. — *Salpeter* niet williger. — *Lijnolie* stil op 40 sh.; te Hull 39.7. — *Talk* in loco 59.6, op levering van Oct. en Dec. 57.3.

LONDEN, 5 Junij. Van inl. graan is gedurende deze week eene matige hoeveelheid, doch van buitenslands zeer veel aangevoerd. Er waren weinig koopers, evenwel hebben de prijzen van inl. Tarwe zich goed gesouteneerd op den vorigen stand en daar houders van vreemde soorten in geene verlaging wilden toestemmen bleef de omzet beperkt. Garst traag, Boonen en Erwten als Maandag. Haver goed prijshoudend.

De veemarkt was goed voorzien, maar de kooplust niet groot; prijzen onveranderd.

Fondsen en Beursstijdingen.

LONDEN, Vrijdag 5 Junij. Consols contant 93¾ a 94; Dito op tijd 94¼ a ⅝; Braz. 5 pCt. 99 a 101; Dito 4½ pCt. 90 a 93; Buenos-Ayres 85 a [illegible] Denem. 3 pCt. 84 a 86; Dito 5 pCt. 101 a 103; Russen 4½ pCt. 97 a [illegible] Dito 5 pCt. 107 a 109; Mexic. 3 pCt. 22¾ a 23; Venez. [illegible] Dito Uitg. 1½ pCt. 13¾ a 14½; Grenada 3 pCt. 22¾ a 23; Dito Uitg. 6¼ a [illegible] Nieuwe Ecuador 14 a ½; Dito Landw. 3¾ a 4; Peru 4½ pCt. 76½ a 77½; Dito 3 pCt. 53 a 54; Dito Doll. Bonds 4½ pCt. 54 a 56; Holl. 2½ pCt. 65 a ½; Dito 4 pCt. 97 a ½; Dito Rijn-Sp. 2 a 1½ disc.; Spanje 3 pCt. 42 a ½; Dito 1½ pCt. 25⅜ a ½; Dito Coup.-Cert. 6½ a ¾; Dito Amort. 5¼ a ¾; Portug. 3 pCt. 46 a ½; Sardinie 5 pCt. 88 a 90; Turksche 6 pCt. 94⅝ a ⅞; Dito 4 pCt. 101½ a ¾. — Wissel: Amst. k. z. *f* 11.17 a 18; Dito 3/m. *f* 12 a 0½.

De Engelsche fondsen hebben zich heden ¼ pCt. verbeterd, ten gevolge van de aanhoudende groote goud-aanvoeren uit Australie. Weinig affaire in vreemde fondsen, Russen, Portug. en Turksche williger, de overige prijshoudend.

Volgens de officiële prijscourant is gedaan: Consols contant a 93¾, ⅞, [illegible] 94; Dito op tijd 94½, ⅜, ⅝; Mexic. 22¾, 23; 3 pCt. Portug. 1853 46⅝; 5 pCt. Russen 108½; 4½ pCt. Dito 97½, ¼; 1½ pCt. Spanje 25⅜, ½; Dito Comité-Certif. 6⅝; 6 pCt. Turksche 94⅝, ⅞; 4 pCt. Dito 101⅝, 4½ pCt. [illegible] Belgie 96½

ROTTERDAM, Zaturdag 6 Junij. N. W. S. 2½ pCt. 63¾; Dito 3 pCt. 76⅛; Dito 4 pCt. 96⅛; Aand. Handelm. 153 op resc.; Spanje 25⅛; Dito 3 pCt. 38⅛; Dito Certif. 6$\frac{1}{32}$; Portug. 45¾; Dito 1856 44$\frac{9}{16}$; Russen 1855 98⅞; Metall. 39⅞; Dito te Amst. 87$\frac{13}{16}$; Dito Nation. 77⅝; Venez. 34¾; Ecuador Land Certif. 4.

Scheepstijdingen.

Gepraaid 8 Maart; op 29 Z. Br., 74° O. L.: Valparaiso, Kok, Tjilatjap n. Rott. — 21 Mei; op 33° 12′ N. Br., 39° 26′ W. L.: Augea, Bahia . . . n. Amst. 26 Mei; op 45° 10′ N. Br., 9° 25′ W. L.: Stad Enschedé, Noordbeek Hegt, Amst. n. Bat. — 31 Mei; bij lizard: Jan Schouten, Coening Meijer, Dordr. n. Cardiff.

Gepraaid, 17 April; op 4° 46′ N. Br.; 21° 42′ W. L.: Bulgerstein, [illegible] Londen n. Adelaïde, alles wel aan boord. — 26 Mei; op 49° 6′ N. Br.: 7° 40′ W. L.: Anna & Helena, de Boer, Newc. n. Hongkong. — 29 Mei; op de hoogte van Portland: Doelwijk, Swart, Rott. n. Bat. — 1 Junij; op 44° [illegible] N. Br. 8° 37′ W. L.: Clara Wilhelmina, Zuiderduin, Boue. n. d. Noordzee.

Het schip Gesina, kapt. Albers, is, volgens berigt van Emden van [illegible] den 6den April bij Tonela, in de Golf van Mexico, gestrand, doch het volk gered.

TEXEL, 6 Junij. Gisteren nacht is in de Eijerlandsche gronden gestrand en gezonken, de Endelsche schooner Garland, kapt. John Downey, van Charlestown naar Hamburg met Chinesche kleiaarde; de equipage gered.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 6 Junij; Sundswald, Dalgreen, Rio Janeiro l. v. Falm. - Orkney Lass, Ferran, Bahia l. v. id. - Margaretha, Beekhuis, St. Ubes. - 3 Broeders, Visser, Londen. - Gerrieta Tetja, Kuiper, Liverpool.

VLIE, 4 Junij; 2 Vrienden, Berg, Holmstrand.

HELVOETSLUIS, 5 Junij; Diana, Jones, Runcorn. — 6 Junij; St. Andrews, Johns, Fowey. - Jonge Willem, Cappen, Cardiff. - Violet, Jackson, Dublin. Richmond Packet, Smith, Middlesbro. - Diadem, Wilson, Hartlepool l. v. Zierikzee.

VLISSINGEN, 5 Junij; Harberdina, Bakker, Triëst. - Auguste, v. Veen, Orfano. - Johanna Barta, Fenenga, Livorno.

BROUWERSHAVEN, 6 Junij; Olivier van Noord, Guyt Jr., Bat. n. Rott. vertr. 28 Jan.

BREMERHAVEN, 5 Junij; Juliana, Oltmans, Amsterdam.

BRUNSHAUSEN, 4 Junij; Hermina, Kroon, Malaga.

NORDEN, 1 Junij; Annette, Buss, Amst.

TRAVEMUNDE, 4 Junij; Ida Hillechina, Broekema, New-Castle.

SWINEMUNDE, 4 Junij; Emma Louise, Schwerdfeger, Amst. - Gesina, Brouwer, Denemarken.

PILLAU, 4 Junij; Hillechiena Wilkens, Karsieds, Lubeck. - Anna Dorothea, Philipp, Torravecchia.

EMDEN, 1 Junij; Georgina Wubbina, Heins, Stettin.

HAVRE, 5 Mei; Pie XI, Bos, Calcutta.

BOLDERAA, 30 Mei; Anna, Jongebloed, Belgie.

LIBAU, 28 Mei; Anna, Neeser, de Maas.—31 Mei; Victoria, Schlomer, id.

KOPENHAGEN, 6 Junij; Willem de Derde, Haack, Amst. n. Petersburg.

DANTZIG, 2 Junij; Gebroeders Zelling, Hochland, Amst. - Wiecherdina, Degenhard, Cappeln. — 3 Junij; Jonker van Slochteren, Prak, Delfzijl. - Alberdina, Wortel, Londen. - Jantina, Stratingh, Newc. - Antje, Smith, Bergen. - Geertje Elisabeth, van den Borg, Kopenhagen.

CARDIFF, 3 Junij; Pieter Corneliszoon Hooft, Koens, Schiedam.

LIVERPOOL, 4 Junij; Sjoumenta, de Haan, Bayonne, om voor Harlingen te laden.

LONDONDERRY, 2 Junij; Wilhelmina, Swart, Stettin.

LIVORNO, 23 Mei; Christina Maria, v. Oppen, Civita Vecchia. — 26 Mei; Oncko en Johan, v. Groenenberg, Napels.

KONSTANTINOPEL, 25 Mei; Kaap Hoorn, Dik, Rott.

St. HELENA, 16 April; Batavier, v. Wijk, Bat. n. Amst. — 17 Junij; Juno, Kluin, Akyab n. Falmouth.

UITGEZEILD.

…TEXEL, 6 Junij; Zeemeeuw, Kayser, Bat. - Staatsraad van der Houven, …meriks, Soerabaya. - Johanna Maria, Overgaauw, Singapore. - Triton, …nker, Surin. - Elisabeth Maria, Bok, Genua. - Scheveningen, Annokkee, …ardiff. - Joan Melchior Kemper, Salm, Liverpool. - Elisabeth, Henderson, …derland. - Thetis, Hovgaard, Drammen.

VLIE, 4 Junij; Baudina, v. d. Gaast, Schotland. - Stad en Landen, Wijma, …a. - Minerva, Christiansen, Holmstrand.

HELVOETSLUIS, 6 Junij; Lydia, Page, Newport. - Maria Adriana, v. d. …ds Sz., Cardiff. - Lawrett, Raymont, Hartlepool. - Juno, Petersen, Petersb. - …ste, Schon, Kopenhagen.

BRIEL, 6 Junij; Ocean, Cawthorn, Wick.

BROUWERSHAVEN, 6 Junij; Nederland, Ruiten, Rott. n. Boston.

…MERHAVEN, 5 Junij; Twee Gebroeders, Hamming, Rott.

EMDEN, 31 Mei; Renskea, de Boer, Plymouth.

SWINEMUNDE, 2 Junij; Geertina Harmina, Dijkstra, Gron. - Trijntje, …er, Londen. - Pomona, Lootsman, Rott. Johanna Maria, Horn, Amst.

MEMEL, 31 Mei; Roelfina Gesina, Bolhuis, Rott.

NORRKÖPING, 30 Mei; Gesina Elsina, Deen, Petersb. - Wietska, Bos, …ostzee.

DANTZIG, 2 Junij; Volharding, Ouwehand, Amst. - Afina Hillechina …ewes, Kogerpolder. - Boreas, de Boer, Harl. - Johanna Ettina, Schuur …n. - Jonge Rieka, Klein, Rott. - Ocean, Gruber, Brussel. - Harmonie, Bak… Petersb. — 3 Junij; 2 Gebröder, Doyen, Amst. - Salvator, Wilde, id. …ezusters, Muller, Harl. - Helene, van der Wal, id. - Geertruida, Rasker … - Christian Ludwig, Kriegel, Holland. - Eltham, Pollard, Rott. - Arnold Winkelried, scheel, Antw. - Max, Claassen, Bordeaux. — 4 Junij; Hein… Grünwald, Amst. - Jantina, de Boer, Petersb.

LIVORNO, 26 Mei; Metta Catharina, Johannsen, Clyde.

PARA, 29 April; zeilkl.: Backenhagen, Hakker, Genua.

FALMOUTH, 3 Junij; St. Clair, Waits, Rio Janeiro n. Amst. - Jacobus …t, Maroim n. Kopenhagen.

QUEENSTOWN, 3 Junij; Zuidhorn, Lindhorst, Montevideo n. Bristol.

HARTLEPOOL, 4 Junij; Gesina, Banting, Rensburg. - Vr. Hillechina, …, id.

ANTWERPEN, 4 Junij; Ide, Wolkammer, Koningsb. - Margaretha Hen… Datema, Avontuur.

MARSEILLE, 5 Junij; Johanna Catharina, Kuen, Petersb. - Hermina, …

TRIEST, 3 Mei; Jenny, de Lang, Rio Janeiro.

…UTLAH, 11 April; Anna Elisabeth, Suyck, China.

Rivier-Berigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN

…Kaldenhoven. Frankf. N°. 25, n. Frankfort. - J. Heller, Maintz N°. 10, …aintz. - W. Scholten, Cöln N°. 8, n. Keulen. - J. Staats, Elisen, …Keulen. - H. Indekamp, Vlijt en Hoop, n. Duisburg. - W. J. F. Wilson, …rein N°. 11, n. Dusseldorp. - A. Balck, Alma, n. Weesel. - W. Rippert, …heim, n. Mannheim. - J. Schneckenberger, der Rhein, Ludwigshaven …Mannheim.

ARNHEM, 6 Junij. Rijnhoogte 1 el 9 p. 8 d., gev. 1 d.

…ULEN, 6 Junij. Aangekomen: H. Berns v. Amst. met 4412 c.; …v. Loosen met 5341 c.; Fr. Kamps met 4258 c. en C. W. Beijer met …c. van Rott. — Rijnhoogte 9 vt. 8 d. Keulsch (9 vt. 4½ d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

SOERABAYA, Zuid-Holland, de Boer: 1719 kranj. Suiker, 1910 b. Rijst, …Koe- en 500 Buffelhuiden, 2545 b. Bindr., James Barge.

BREMEN, Geertruida, Emmelkamp: 56 v. Tabak, Wuste en Hintzen; 3000 …, Order.

HELSINGFORS, Dygden, Michelsen: 1 lading Kroondeelen, Gebr. Hoog…

ROTTERDAM.

HAYTI, Tiger, Meijer: 3192 b. Koffij, 150 b. Cacao, 5 t. Campêchehout, …aus, Born en Philippi.

STETTIN, Elisabeth, Bos: 2466 sch. Rogge, Suermondt en Wagner.

KOOGERPOLDER.

DANTZIG, Dankbaarheid, Kuper: 51 l. Lijnzaad, Wessanen en Laan, te …merveer.

DANTZIG, Julie, Thormünsen: 4746 sch. Tarwe, Wessanen en Laan, te …merveer.

ANTWERPEN.

BUENOS-AYRES, Immaculée Conception, …: 5130 st. Huiden, 214 b. …, Diverse.

NEW-ORLEANS, Pyramid, …: 2404 b. Katoen, E. en A. Weber.

HAMBURG.

LAGUAYRA, Cid, Thiesen: 9000 b. Koffij, H. H. Eggers.

BREMEN.

…D BOLIVAR, Venus, Braue: 7912 st. Huiden, Wed. J. Lange …Zn.; 1141 st. Huiden, 419 can. Tabak, Order.

SABANILLA, Eva, Peck: 2763 p. Tabak, Diverse.

SABANILLA, Hammelwarden, Lühr: 1815 p. Tabak, Diverse.

JAMAICA, Princeton, Allen: 250 p. Rum, E. C. Delius en C°.

KAAP HAITI, Wilhelm, Wragge: 703 b. Koffij, 130 z. Cacao, 1 partij Blauwhout, 1774 bl. Mahonijhout, Finke en C°.

NEW-ORLEANS, President Smidt, Meijer: 258 v. Tabak, 1101 b. Katoen, Diverse.

PER TELEGRAAF.

MARSEILLE, Zaturdag 6 Junij.

Berigten uit Perzie melden, dat, niettegenstaande de strenge maatregelen en het fusilleren van verscheidene inlandsche soldaten van het Engelsche leger, nieuwe gevallen van insubordinatie zich onder deze regementen hebben voorgedaan. De generaal Outram is overleden. De Britsche troepen zullen gedurende drie maanden te Bushire en Mohammerah blijven. Alleen de nog niet ontscheepte troepen zullen naar Indie terugkeeren.

ADVERTENTIEN.

WORDT GEVRAAGD: Een **HUIS** of **BOVENHUIS**, met minstens 5 KAMERS, KEUKEN, enz., niet ver van het Koningsplein, tegen November. Brieven met vermelding van Huurprijs, vóór Donderdag 12 ure, e. k., onder Letter U. U., Bureau Handelsblad. (10078)

Bij de GEBROEDERS DIEDERICHS, Bloemmarkt, F 109, te Amsterdam, en wijders bij de voornaamste Boekhandelaren in alle Steden des Rijks, is te bekomen of door hen te ontbieden:

HET AQUARIUM;

INRIGTING, ZAMENSTELLING EN NUT

VAN

GLAZEN KOMMEN OF KRISTALLEN VIJVERS,

OM

ZOOWEL IN ZEE- ALS ZOETWATER

Vischjes, Amphibien, Insecten, Planten, enz.,

IN HUNNE NATUURLIJKE LEVENSWIJZE EN VERDERE VERRIGTINGEN WAAR TE NEMEN.

TOT SIERAAD EN VERLUSTIGING IN KAMERS EN TUINEN, VOOR OUD EN JONG.

MET 23 AFBEELDINGEN.

PRIJS 50 CENTS.

Deze thans veel in zwang zijnde nuttige en aangename inrigting kan men zich met geringe kosten aanschaffen en onderhouden; zij is voor Jeugd en Ouderdom eene zeer vermakelijke aansporing om tot eene meer volmaakte kennis der Natuur te geraken. Het spartelen en woelen der Vischjes, Hagedissen, Kikvorschen, Insecten en wat niet al door de met Waterplanten versierde Glazen Kommen levert zoowel in de Huiskamer als Tuinen een vermakelijk gezigt op. (9316)

INGEZONDEN STUKKEN.

KOLONISATIE.

In een stuk, door mij in April geschreven en in de *Amsterdamsche Courant* in Mei geplaatst, heb ik aan het slot het publiek over de kultuur van eenige tropische producten in den Indischen Archipel onderhouden, en daarbij reeds het een en ander aangehaald, wat de bekwame Heer Dr. M. Dassen daarover geschreven heeft. Ik zal dien Heer met nog eenige andere handels-artikelen op den voet volgen, ten einde mijne lezers te overtuigen, met welk groot voordeel de cultures aldaar zullen worden bearbeid, welke ruime winsten deze kunnen opleveren en hoe weinig moeite en kosten dit voor eenige artikelen, zoo als ik reeds gezegd heb, als het ware spelenderwijze, zal kunnen plaats hebben. Het volgende, door den Heer Dassen o. a. geschreven, zal dit weder volkomen bevestigen.

1. Onder alle takken van landbouw zal wel geen bekend zijn, die in evenredigheid van het werk, eene ruimere opbrengst in geld verschaft, dan de muskaatboom. Crawfurt zegt, dat een morgen, met dezen boom beplant, door elkander 608 ℔ noten geeft, waarbij 152 ℔ foelie moeten gevoegd worden. Op de plaats zelve der voortbrenging zoude deze hoeveelheid heden zeer zeker eene waarde hebben, duizend guldens te boven gaande.

Men ga nu na, welk werk er aan verbonden is, om deze opbrengst te verkrijgen. Zijn eenmaal de boomen vruchtdragend, dan vereischen zij geene andere zorg, dan het schoonhouden van den grond en het plukken der vruchten en alsof de goede natuur behagen schept, om dit edelste product van het plantenrijk zonder veel inspanning aan den mensch te leveren, is de boom steeds met rijpe vruchten en bloesems voorzien, zoodat men het plukken zeer op zijn gemak verrigten kan. De geheele moeijelijkheid van de notenkultuur is dus gelegen in het aanleggen der bosschen en in het bezitten der gronden, geschikt tot zulk eene aanplanting. Aan het laatste hebben wij geen gebrek. Alleen het overheerlijke en gezonde Howamohel kan ten minste aan honderd duizend Europesche landbouwers de gelegenheid geven, om hunne vlijt aan dezen boom te besteden. En wat de aanplanting betreft, deze kan langzaam geschieden, b. v. alle jaren 100 stuks. Zeer zeker is de Europesche landbouwer, die aldus handelt, binnen eenige jaren zeer welgesteld, en misschien te welgesteld om zelf te arbeiden. Ook zullen Europesche landbouwers verbeteringen in de cultuur van dezen boom brengen. Immers de geslachten vindt men gescheiden en de helft der notenboomen op Banda is dus onvruchtbaar. Is eenmaal het ellendige monopoliestelsel gevallen, dan zal men, gelijk op Bourbon, een tak van een mannelijken boom op de vrouwelijke enten en de alsdan nuttelooze mannelijke boomen niet behoeven te planten. Zulk eene verbetering uit te voeren onder het monopoliestelsel, is natuurlijk ondenkbaar, want het monopolie werkt doodend. Alleen in een land als het onze kon overigens zulk een monopolie blijven bestaan, dat ons onteert, en onze bronnen van welvaart moedwillig verlamt! Geeft Howamohel aan onzen nijveren landbouwer en weldra zal eene rijke bevolking in ruime mate bijdragen, om het verlaten vaderland te verrijken. Welligt zullen de prijzen dan eenigzins dalen, maar deze zullen steeds ruim de bestede moeite beloonen; want zeer beperkt is de ruimte, waarop deze voortreffelijke vrucht goed wil tieren en die ruimte behoort ons land in onbetwisten eigendom. Alleen onze onverklaarbare dwaasheid maakt de cultuur van noten en foelie in Engelsche en Fransche bezittingen mogelijk.

2. Alles wat van de muscaat-cultuur gezegd is, geldt, maar in verhoogde mate, van die der kruidnagelen. De eenige wezenlijk geschikte gronden voor zulk eene cultuur zijn ons onbetwist bezit, en die gronden zijn zoo goed als ledig. Groot Ceram, klein Ceram of Howamohel en Boeroe liggen of geheel of bijna geheel woest, sints onze vaderen met bloedig geweld de nagelboomen in die zoo mild bedeelde streken verwoest hebben. Een morgen, met deze beplant, levert thans, bij eene dikwerf gebrekkige behandeling, 750 ℔ nagelen op, maar deze opbrengst kan zeer aanmerkelijk vermeerderen, want de nagelboom, goed verpleegd, geeft soms zestig tot eenige honderd ponden. De geheele arbeid, waarvoor deze opbrengst te verkrijgen is, bestaat in het schoonhouden van den grond onder de boomen, het droogen en plukken der vrucht. Waar is een tak van landbouw, welke zoo gemakkelijk, met zulk een geringen arbeid, kan gedreven worden! Hierbij komt geen ploegen, geen eggen, geen meten, geen zaaijen, geen dorschen te pas. Zoo immer, dan is zulk een landbouw voor Europeanen tusschen de keerkringen mogelijk. De geldelijke voordeelen van den nagelbouw zijn dan ook zoo aanzienlijk, dat men op Bourbon en Mauritius, waar plantagien van nagelen bestaan, die trouwens een weinig-waardig product leveren, bij een goeden oogst de moeite en kosten, gedurende vele onvruchtbare jaren aan de boomen besteed, in eens vergoed krijgt, ja dikwerf brengt dan een enkel gelukte oogst de waarde der geheele plantagie op. In de Molucco's, waar de oogst nimmer geheel mislukt, waar het product van eene veel betere hoedanigheid is, heeft het monopolie den nagelbouw tot een vloek gemaakt, hebben onze voorouders een der voortreffelijkste geschenken der natuur tot eene oorzaak van rampen verlaagd, die ons verlicht en liberaal bestuur tot heden laat voortbestaan, tot ons nadeel en onze schande. Zal dat eeuwig duren? Zijn wij zoo diep gezonken, dat wij, tegen beter weten aan, uit ellendige traagheid moedwillig onze belangen miskennen?

3. De voordeelen, welke het moederland van volkplantingen geniet, zijn zeer vele, en overtreffen verre die, welke bezittingen opleveren. Wij hebben thans geene eigenlijke volkplantingen. Het eenige wat tot dezelve nadert, zijn onze Amerikaansche bezittingen; maar ook deze, hoewel uit haren aard tot de gebrekkigste soort van volkplantingen behoorende, zijn in evenredigheid oneindig voordeeliger voor ons volk dan onze Aziatische bezittingen. Aldus bevat Suriname naauwelijks of nog niet 1/200 der bevolking van Nederl. Indie, en echter leverde die steeds meer en meer vervallende streek in 1846 aan Nederland, een twintigste van hetgeen Indie gaf, terwijl onze invoer aldaar meer dan een tiende bedroeg van onzen uitvoer naar Java (*Moniteur des Indes*, t. 3, p. 353 en volgenden). Eene slavenkolonie is dus voor de nijverheid van het moederland, bij gelijke bevolking, 15 malen voordeeliger dan de voordeeligste bezitting. Hoeveel meer zoude Suriname nog bijdragen tot bevordering van onzen handel en onze scheepvaart, wanneer, in plaats van slaven, deszelfs voortbrengselen verworven werden door vrije Europesche landlieden. Immers het eigenaardige van eene slaven-kolonie is gelegen in de omstandigheid, dat men de bewerkers van den grond slechts zoo weinig voedsel en kleeding geeft als volstrekt noodig is, terwijl de Europesche landbouwer, wanneer zijne omstandigheden zulks toelaten, op gelijken voet blijft leven als in Europa. Bijna het geheele bedrag zijner jaarlijksche verdiensten zal dus aan onze handelaars toevloeijen voor waren, welke hij zal noodig hebben, terwijl zij zijne voortbrengselen zullen vertieren door geheel de wereld. Onder eene goede leiding is er dan ook geen twijfel aan, of ieder Europeesch landbouwend huisgezin, dat sints eenige jaren in de Molukko's is gevestigd, zal een uit- en invoer in ons land veroorzaken, van verscheidene duizende, zoo geene millioenen guldens jaarlijks.

Het voordeel, welke de notenmuscaat- en nagelenteelt aan de kolonisten en het moederland zal geven, is zoo grondig en doordacht door den Heer Dassen afgeschilderd geworden, dat men, oppervlakkig beschouwd, daar weinig zoude kunnen bijvoegen. En toch zal ik dit schrijven nog beter doen uitkomen, want de natie moet overtuigd worden, dat wij aldaar een aardsch paradijs hebben. De minvermogenden moeten overtuigd worden, dat het aan hen en aan het gouvernement ligt, om welgestelde menschen te worden en dat zij een belovend nakroost kunnen achterlaten.

Zij hebben slechts de regering te verzoeken, aan mijne pogingen en goede bedoelingen gevolg te geven, dat zij iets van de schatten, welke zij tegenwoordig van onze kolonien trekt, voor eenige jaren tot hunne redding in leen geve. Zij zal het niet met interest, maar met woeker terug bekomen. Ook ik heb een deel van mijn vermogen daarvoor veil, en dat niet alleen omdat ik daarvan groote voordeelen verwacht, maar om vertrouwen in te boezemen omtrent de deugdelijkheid mijner plannen.

Men sla nog het oog op de Indigo-planters in de residentie Djocjocarta: eigene vlijt, eigen kapitalen, meestal vrijwillige arbeid. Allen zijn rijk, allen zijn vermogende menschen geworden. Ik geloof niet, dat men een drietal hunner zal vinden, die daardoor niet bemiddeld zijn geworden, en zoo men het verlies van dezen naauwkeurig gaat onderzoeken, dan zal het blijken, dat onkunde daarvan de oorzaak is. Er bestaan in de residentie Djocjocarta 36 indigo-planters, die te zamen tusschen de 40 en 50 Indigo-fabrieken hebben, welke gemiddeld 400,000 ponden indigo s'jaars opleveren en volgens den tegenwoordigen prijs op Java een kapitaal van ƒ1,680,000 vertegenwoordigen. De vrijwillige arbeiders ontvangen 20 a 25 centen daags voor arbeidsloon. Voorts vestige men het oog op eenige koffijplanters, en men zal vernemen, dat de Heer de Ruyter de Wildt van het in de residentie Soeracarta gelegene woeste land Gadoengan een paradijs heeft gemaakt. Hij toch ontving dat land met ongeveer 300 zielen bewoond. Sedert eenen geruimen tijd is het nu bewoond door ruim 3000 zielen. Vroeger bragt dat land omtrent niets op; tegenwooedig 3000 picols koffij (een picol is 125 oude ponden), eene tegenwoordige waarde representerende van circa 100 mille 's jaars; vroeger ontving de eigenaar eene jaarlijksche huurwaarde van ƒ375 H. C.; tegenwoordig betaalt de Heer de Ruyter de Wildt ƒ5000 voor pachtschat, en bij eene eventuële verlenging van huur, waarmede het Indische Gouvernement, tot groote schade èn van planter èn van eigenaar maar al te zeer draalt, zal waarschijnlijk de laatste ƒ 7000 a 8000 ontvangen.

Successivelijk heeft de Heer de Ruyter de Wildt het volgende aldaar laten bouwen en daarstellen: een kapitaal woonhuis en de daarbij behoorende bijgebouwen, een koffijpelmolen met de daarbij behoorende gemetselde droogbakken, twee koffijpakhuizen, eene moezerij, waarin gedurende het geheele jaar voortreffelijke groenten worden gekweekt. Voorts vindt men daar perziken, pruimen en zeer fijne appelboomen, benevens aardbeziën in zoo groote hoeveelheid, dat zij niet te consumeren waren, alles door vrijwilligen arbeid daargesteld.

En toch, het is schier ongeloofljk, ben ik in het bezit van bewijzen, waaruit ik kan aantoonen, dat de planters in Djocjocarta veelvuldige tegenwerking hebben ondervonden van ambtenaren der koloniale regering. Al deze tegenwerkingen ontstaan voornamelijk uit de jalousie en onkunde van zeer hoog geplaatste hoofdambtenaren en residenten van Soeracarta en Djocjocarta.

Gelukkig echter, dat wij van tijd tot tijd ook brave en bekwame ambtenaren hebben gehad, die zich het lot der planters hebben aangetrokken, zoo als de Heeren Nahuys, Major, Hartsman, de Geer en Hasselman. Indien deze brave ambtenaren niet helderder hadden gezien en niet de overtuiging hadden gekregen, dat de landverhuur eene weldaad voor het gouvernement, voor den eigenaar, voor den planter en voor den ongelukkigen Javaan zelven was geweest, en eindelijk het moederland daar ook voordeel van trok, zoude het er nog veel ellendiger uitzien.

Ik was voorts op het in de residentie Soeracarta gelegene land Assinum, almede een aardsch paradijs. Wanneer ik zeg, dat dit landje sedert 31 jaren ruim 3 millioen heeft opgebragt, dan geloof ik zulks niet te overdrijven. Laten de tegenwoordige eigenaren, de O. I maatschappij van administratie en lijfrente mij dit tegenspreken, ik zal hun van het tegendeel overtuigen. Immers, dit land heeft jaren lang 6, 7 a 8000 picols koffij opgeleverd, later minder. Evenwel gepasseerde jaar toch nog circa 2000. En waardoor zijn deze aanzienlijke inkomsten verkregen? Door eigen vlijt, door vruchtbaarheid van den bodem, door vrijwilligen arbeid. Menig landvoogd heeft dat aardsche paradijs bewonderd en dit plekje grond staat welligt gelijk met 300 bunders hier te lande.

Welke schatten hebben de landen Ampel aan den ijverigen planter, aan den krijgshaftige, aan den schrik der muitelingen, Dezentje opgeleverd, met welke inkomsten hij gedurende vijf jaren mede geholpen heeft, den oorlog op Java te schragen! Indien ik deze ging opsommen, dan zoude men het welligt ongeloofiijk houden. Immers heeft hij jaren gehad, dat deze landen circa 10 a 12, ja soms 16,000 picols koffij, behalve rijst, suiker en andere artikelen, hebben opgeleverd. De Handel-Maatschappij zoude dit het best kunnen getuigen. De schoonste wegen, wonderen van waterwerken, heeft hij aangelegd, de beste werktuigen gebezigd. Te vroeg hebben wij dezen ijverigen planter moeten verliezen en toch was hij slechts een inboorling, een afstammeling van den Europeaan. Onvermoeid was hij steeds werkzaam, om de welvaart van zijne uitgestrekte landen en bevolking te bevorderen. Hij was bevriend met den Keizer van Soeracarta, met meest alle Prinsen en grooten van het hof en bemind door den geringen Javaan. Men had hem vrijwillig den titel van Toewan Bezaar, "groote Mijnheer" gegeven. Hij was, door den echt met eene Raden Najoe, adelijke vrouw, die Christin was geworden, aan het hof geparenteerd.

De landen Kamoening van de Heeren Harlof, Batoe en Jamoes, van d'Abo Tarik, van van Gelder, Aroom van Schultz en meer anderen, allen in de residentie Soeracarta gelegen, zijn ook van woestijnen in vruchtdragende en winstgevende gewesten herschapen.

Ik zoude nu nog andere cultures in de gouvernementslanden, door den particulier met voordeel bebouwd, kunnen aanhalen; zoo als de tabak, de cochenille en meer anderen, maar zulks is te algemeen bekend, dan dat ik dit zal behoeven te vermelden. Het vorenstaande wil ik dan ook alleen doen strekken, om aan te toonen wat den kolonist te wachten staat, en met hoe weinig werk, wanneer de zaak goed aan den gang is, hij aldaar zijn brood in een gezegend klimaat, alwaar hij dagelijks de zon zal zien opgaan, zal kunnen verdienen.

Ik wil nu evenwel niet beweren, dat dit alles zonder moeite, zorgen en kosten zal kunnen daargesteld worden, dat geene zwarigheden en moeijelijkheden zullen te overwinnen zijn. Het tegendeel is waar. Er zullen althans in den aanvang volharding, bekwaamheden, overleg, geld en meer andere zaken toe benoodigd wezen. Maar wat verkrijgt men zonder dat in de wereld? Immers het pas geboren kind vereischt reeds van zijne geboorte tot zijnen 20jarigen leeftijd, de grootste zorgen en kosten en niettegenstaande dat, hebben vele ouders en voogden dikwerf de slechtste resultaten hunner opofferingen moeten betreuren! Om kort te zijn, mijne geachte lezers, zal ik u verwijzen naar de *Amsterdamsche Couranten* van 19, 20 en 21 Maart jl. en mij beroepen op de bezwaren en moeijelijkheden, welke de ervarene en energieke landvoogden: Daendels, Raflls, Du Bus de Gisigny en van den Bosch hebben ondervonden, zoowel tot de instandbrenging van de reeds vermelde cultures, als in de tegenwerking van sommige ambtenaren, en toch is alles wat zij bij den aanvang van hunne plannen beoogd hebben, niet alleen tot stand gekomen, maar heeft de stoutste verwachtingen overtroffen.

Wanneer eenmaal het gouvernement heeft gezegd: wij zullen eene kolonisatie van Europeanen en inlanders bevorderen en zulks alsdan opregt meent, dan is de zaak gewonnen, dan zullen alle zwarigheden ophouden te bestaan. Immers het is gemakkelijker, het reeds bestaande te vervolgen, dan eene geheel nieuwe zaak daar te stellen?

Nu zijn wij op de hoogte in het bebouwen van zoo vele verschillende cultures; nu weten wij, welke gronden, welke temperatuur voor onderscheidene artikelen noodig zijn; vroeger moest men half daarnaar raden, proeven doen, welke door onkunde honderde malen verkeerd zijn uitgevallen, waardoor schatten zijn verloren gegaan; dit kan men nu vermijden; zulks zal thans niet plaats hebben; zoo het bestuur van de kolonisatie aan bekwame practische mannen zal worden vertrouwd, dan zal alles goed gaan, dan zullen geene schatten verloren worden.

AMSTERDAM, 20 Mei 1857. F. H. VAN VLISSINGEN.

EERE-ZAAK

TUSSCHEN

Z. Exc. den Minister van Justitie MR. J. J. L. VAN DER BRUGGHEN

EN ZIJNEN

eervol ontslagen Secretaris-Generaal MR. C. C. E. D'ENGELBRONNER.

— *Amicus Socrates, amicus Plato, sed magis amica veritas.*

Z. M. de Koning heeft het regt, eenen secretaris-generaal bij een ministerieel departement naar goedvinden en zonder opgaaf van redenen te ontslaan. Geschiedt dit echter buiten verzoek en eervol, dan is daaraan, bij tijdelijke ontstentenis van een duur gekocht, doch onopvorderbaar pensioen, overeenkomstig koninklijk besluit van 2 Julij 1849, N°. 55, een wachtgeld verzekerd ten bedrage van ten minste de helft der genoten jaarwedde.

Het eervol ontslag van den secretaris-generaal d'E. is dan ook onder toekenning van wachtgeld.

Hadde alzoo de minister den Heer d'E. eenvoudig doen geworden het koninklijke besluit van eervol ontslag, met bepaling van een wachtgeld van ten minste de helft van zijne genoten jaarwedde ad ƒ 4000, derhalve van ƒ 2000, dan mogt dezen onverwacht ontslagen ambtenaar deze teleurstelling grieven, hij kon niet klagen over aangedaan onregt.

Maar de minister heeft bij de toezending van dit besluit eenen brief gevoegd, inhoudende:

1°. Dat het wachtgeld buitengewoon ruim was, en wel van ƒ 3000, maar dat daaraan, geheel in strijd met het koninklijke *eervolle* ontslag, zulke *onteerende* voorwaarden waren verbonden, dat de *eervol* ontslagene van het buitengewoon ruime ad ƒ 1000 heeft moeten renuncieren.

2°. Als reden van dit ongevraagde ontslag — al weder in strijd met het koninklijke eervolle —, dat hij, minister, de *morele* overtuiging verkregen had, dat het langer verblijf van dien secretaris-generaal aan het departement niet meer mogelijk was. Hierdoor heeft de minister zelf zijnen ontslagen secretaris-generaal niet alleen het regt gegeven, maar hem zelfs als *eervol* ontslagen ambtenaar geprovoceerd, om den minister de gronden van deszelfs *morele* overtuiging duidelijk, bepaald en zonder omwegen af te vragen; hetgeen hij dan ook gedaan heeft èn particulier, èn zelfs bij een adres aan Z. M. den Koning, met verzoek om eene commissie van onderzoek. Doch alles vruchteloos; zoodat aan den Heer d'E. niets anders overschoot, dan door eenen "Open Brief aan den Minister" geheel de toedragt der zaak aan het beschaafde en onpartijdige publiek mede te deelen en daardoor hem, minister, voor den Oppersten Regter en voor het Nederlandsche volk als "man van eer" op te roepen, waarop echter de minister des Konings een nog onbegrijpelijk stilzwijgen blijft bewaren.

De vierde druk van dien "Open Brief" bewijst overvloedig de belangstelling van het nieuwsgierige publiek; maar daar deze *eere-zaak* tusschen twee Nederlandsche hoofd-regerings-personen, tusschen een raadsman der kroon en zijnen secretaris-generaal, door zelfs gearticuleerde vermeldin in het alom verspreid Handelsblad ook in het buitenland bekend is, is er onze nationale waardigheid in betrokken, waarop ik uit heiligen eerbied voor mijn Vaderland en Koning mij verpligt reken, de Hooge Overheid opmerkzaam te maken. De Hooge Raad toch kan alleen ten aanzien van het wachtgeld beslissen; terwijl niets ter zake doende naamloos of vuilaardig personeel geschrijf de waardigheid der natie niet kan handhaven, integendeel er nadeelig voor is.

DR. J. W. E. DE MAN.

PROEVE DER STOOMBOOT LA VILLE DU HAVRE.

(SYSTEMA VAN DU TREMBLEY.)

Op een oogenblik, dat de aandacht ook hier te lande bijzonder op ontwerpen van nieuwe stoombootlinien gevestigd is, gelooven wij onzen lezers geen ondienst te bewijzen, met hun een artikel uit den *Lloyd Français* over opgemeld stelsel te doen kennen. Het luidt als volgt:

"Reeds hebben wij verslag gedaan van de proeven, welke met het systema Du Trembley op de Seine hebben plaats gehad met de stoomboot Ville de Paris en onder toezigt der veiligheidscommissie voor de stoomwerktuigen van het departement der Seine. Ook nu weder willen wij verslag doen van eene dergelijke proef, die den 19den dezer ten vier ure met de nieuwe boot la Ville du Havre is bewerkstelligd. Verscheidene ingenieurs van groote verdiensten, zeevaarders van naam, aanzienlijke vreemdelingen, waaronder een hoofd-officier van het Russische eskader, in een woord meer dan honderd personen, vertegenwoordigers van handelstand en nijverheid, waren bij deze laatste proef tegenwoordig, die, gelijk de voorgaande, dusdanige gunstige uitkomsten heeft opgeleverd, dat alle twijfel omtrent de deugdelijkheid en het schoon vooruitzigt van het systema Du Trembley is weggenomen.

Niet dat dit stelsel, even economisch als vernuftig, een nieuw bewijs

leveren moest, om de mannen der kunst te bevredigen. Reeds sedert vijf jaren is het met goed gevolg door de Compagnie Arnaud, Touache Frères en C°., te Marseille, toegepast, zelfs te Parijs is dit systema omstreeks vijftien maanden geleden, met hetzelfde voordeel door een reeder, een man van vooruitgang, de Peer Vaghi, te Havre, trots alle vooroordeelen en spot, ons geestig land omtrent elke nieuwe groote uitvinding zoo eigen, aangewend. Toen hij zijne eerste proef door een gunstigen uitslag bekroond zag, heeft de Heer Vaghi, met zijne practicale kennis, beurteling dit systema op verscheidene booten toegepast, te weten: Op de du Trembley, de Maréchal Bosquet, de Ville de Paris, de Ville du Havre, de Ville de Rouen, de Ville d'Elbeuf en de Vaillant, welk materieel door de compagnie de roulage et de messagerie, onder bestuur van den Heer Galland, gebruikt zal worden, ten einde den 1sten Junij aanst. de dienst op de Seine, tusschen Parijs, Elbeuf en Rouaan, in te wijden.

La Ville du Havre, die gisteren zijnen proeftogt op de Seine ondernomen heeft, is eene boot van 300 ton en van 50 paardenkracht. Het schip is aldus gebouwd: lang 40.50 el, breed 5.50 el, diep 2.75 el. De verhouding der breedte tot de lengte is dus nagenoeg 7½ maal, waardoor dit schip aan de beste voorwaarden van soliditeit en snelheid voldoet. De vaart van de Ville du Havre is omstreeks gemiddeld 12 kilomètres per uur, zoo op- als afvarende. Het schip heeft twee schroeven met drie armen in beide zijwanden aangebragt, waardoor geenszins de gang der rivierschepen belemmerd wordt.

Tijdens de korte proefneming op 19 dezer, hebben de mannen der kunst zich kunnen overtuigen van al de goede hoedanigheden van la Ville du Havre, hare volmaakte regelmatigheid van gang en het sierlijke der bewerking en deugdelijkheid der machines, door den Heer Cachot, bekwaam werktuigkundige, wiens verrigtingen zoo algemeen erkend zijn, geleverd.

In de *Lloyd François* van 23 April is voldoende uitlegging van het systeem Du Trembleij gegeven, zoodat het onnoodig mag worden geacht, weder in bijzonderheden omtrent deze uitvinding te treden; het is voldoende te zeggen, dat hare eerste verdienste bestaat in eene bezuiniging van 50 pCt. op de brandstof. Eene boot, gelijk la Ville du Havre b. v., met eene lading van 300 ton, verbruikt op de reis van Havre naar Parijs heen en terug, slechts 7 ton steenkolen, terwijl de gewone stoombooten daarvoor, met eene veel mindere lading, minstens 30 ton verbruiken, zonder zelfs nog in snelheid te kunnen wedijveren.

De tegenstanders van het systema Du Trembley, (welk genie-gewrocht heeft die niet gehad!) zeggen en herhalen op alle mogelijke wijze, dat de gevaren, die aan het gebruik der ether verbonden zijn, eene onoverwinnelijke hinderpaal tegen deszelfs toepassing zullen blijven. Maar heeft men er immer aan gedacht, om het gebruik van het gaz tot verlichting te verwerpen, vermits ontploffingen somtijds verschrikkelijke gevolgen hebben gehad, die onze steden in ontsteltenis hebben doen verkeeren? Heeft men van de opdelving der steenkolen in de mijnen afgezien, wegens de ontploffingen, waarvan zoo dikwerf de mijnwerkers het slagtoffer waren? Heeft men van de spoorwegen afgezien ten gevolge van het uit het spoor geraken en van de botsingen, waarvan men de bloedige gevolgen zoo dikwerf te betreuren heeft gehad? Elke toepassing van tegenwoordige ontdekkingen heeft voorzeker hare gevaren; het is daarom aan het menschelijk doorzigt overgelaten, deze voor te komen. Wanneer men voor louter vrees terugdeinst, wat zal er dan van den vooruitgang komen?

Bewezen is echter, dat in de werktuigen, volgens het stelsel DuTrembleij gemaakt, alle mogelijke voorzorgen genomen zijn om ongevallen te verhoeden. Wat zijn er sedert nagenoeg vijf jaren geen groote verbeteringen aan het systema aangebragt, hoeveel schepen, gedurende den oorlog in de Krim door het gouvernement bevracht, tot transport van kruid en oorlogsmaterieel, hebben de Middellandsche zee niet bevaren! Slechts één ernstig geval heeft er gedurende al dien tijd plaats gehad, waarbij één man door eigen onvoorzigtigheid het leven verloor. Hoeveel slagtoffers, helaas! heeft de toepassing van den waterstoom niet gemaakt! Laten wij dus elke uitvinding, naarmate zij te voorschijn komt, verbeteren, maar in geen geval die met eene blinde stijfhoofdigheid terugstooten.

Brengen wij regtmatige hulde toe aan die mannen van vernuft, die het eerst den omvang dezer uitvinding begrepen hebben, en zich in de bres stellen, om haar tot zekere uitkomsten te brengen, want niet alleen dat hier de bezuiniging bestaat in de mindere hoeveelheid steenkolen, maar bovendien in den duur der ketels, gevuld door het opgeloste water, dat de ether tot stoom maakt en vooral door de meerdere ruimte, die men door het minder gebruik van steenkolen verkrijgt en waarvoor men een groot aantal goederen in de plaats kan stellen. Overigens bestaat het systema niet in het bijzonder gebruik van ether, om de ontbrekende kracht aan te vullen, daar iedere gemakkelijk op te lossen vloeistof daarvoor kan gebruikt worden. Dat de wetenschap en de scheikunde dus zoeke n naar eene niet ontvlambare vloeistof, die aan deze voorwaarde voldoet, een ruim veld ter bearbeiding en een rijke oogst in uitzigt voor hem, die deze uitkomst zal verkregen hebben. Onze overtuiging staat zoodanig vast, dat het niet anders kan, of dit systeem zal alle tegenwoordig bestaande stoomgemalen, zoo ter zee als te land, vervangen.

Aan de Redactie van het Handelsblad.

In uw blad van Woensdag 27 Mei las ik onder de gemengde berigten, dat te 's Hertogenbosch door den gemeenteraad was besloten, om, behalve tot het herstellen van sommige belastingen, ook tot de wederinvoering der broodzetting over te gaan.

Ik ben gelukkig geen broodbakker en eet liever goedkoop dan duur brood, doch, ondanks deze beide punten, vraagde ik mijzelven op nieuw af:

Is het niet eene groote onbillijkheid en onregtvaardigheid, ja zelfs eene ongerijmdheid, die eigenlijk in de middeleeuwen te huis behoort, een vak zoodanig aan banden te leggen, dat iemands verdiensten tot in de geringste bijzonderheden worden bepaald en beknibbeld?

Wordt er niet al te veel op de weldenkendheid en braafheid en loijauteit der Gemeente-Besturen vertrouwd, om deze zaak maar zoo geheel aan HEd. A. in handen te geven?

Wanneer men toch nagaat, dat er Gemeenten zijn, waar de broodzetting reeds sedert onheugelijke jaren (ondanks de herhaalde, nuttelooze klagten der verarmde bakkers), naar hetzelfde tarief plaats heeft; waar dus den broodbakker volstrekt niets wordt vergoed voor de enorme rijzing, die er (buiten het graan) in meest al zijne benoodigdheden heeft plaats gegrepen, zoodat hij bijv. aan melk het dubbel noodig heeft van het hem vergoed wordende; dat olie en gist en brandstoffen 25 pCt. meer gelden dan het tarief er voor toekent, dan zal zeker die vraag niet zoo vreemd meer klinken.

En of men daardoor niet de deur openzet voor allerlei knoeijerijen etc. etc., zoodat per slot de ingezetenen er toch niet beter bij varen, is wederom eene andere vraag.

Waarom moet hij *alleen* afhankelijk zijn van de schikking der Gemeente-Besturen?

Is hij de eenige, wiens vak, of wiens verstand men niet berekend acht, om in concurrentie te kunnen werkzaam zijn?

Een bestendig Lezer.

DROOGMAKERIJEN.

Ruim een jaar geleden had ik het genoegen, in het lokaal der *Vereeniging voor Volksvlijt* alhier, het model van een door mij vervaardigd werktuig, om plassen droog te malen, ten toon te stellen.

Die tentoonstelling beantwoordde volkomen aan mijn doel. Vooreerst vestigde zij de algemeene aandacht op mijn werktuig, en ten andere had ik het voordeel, de opinie van vele voorname deskundigen te hooren. Ik werd daardoor ten volle bevestigd in de overtuiging van de deugdelijkheid mijner uitvinding, en aangemoedigd om haar tot dien graad van volkomenheid te brengen, waardoor zij vatbaar was, door den goeden grondslag, waarop zij rustte.

Sedert dien tijd heb ik dan ook onvermoeid aan de volmaking van mijn werktuig gearbeid, en het zoo zeer vereenvoudigd en verbeterd, dat zoowel de vervaardiging in het groot als het onderhoud zeer onkostbaar worden, de werking vergemakkelijkt is, en reparatien hoogst zeldzaam zullen zijn. Ik heb namelijk, en hierin bestaat de groote verbetering, het middel gevonden, om de kleppen, waarmede de toestel vroeger werkte, geheel te doen vervallen. De E. A. Heer Mr. C. H. B. Boot, burgemeester van Amsterdam, die mij de eer deed, mijn werktuig te komen bezigtigen, en met eigen hand het rad in beweging bragt, verklaarde dat hij „het hoogst aanbevelenswaardig" achtte, en zijn gevoelen werd door velen, die het later zagen werken, ten volle gedeeld.

Ik veroorloof mij, hierbij in herinnering te brengen, dat het werktuig reeds in 1851 en dus voor de laatste belangrijke verbeteringen er in aangebragt, door den hoofd-ingenieur van den waterstaat op last van de regering werd onderzocht en beoordeeld, en dat hij na de bezigtiging van de teekeningen en het kleine model verklaard heeft, dat hij geen beter werktuig kende en het geschikt achtte, om ons koningrijk spoedig 1/3 te vergrooten. Hij verklaarde het wijders van toepassing voor droogmakerijen en inundatie-werken niet alleen, maar ook uitmuntend geschikt ter vervanging van windwatermolens en voor waterleidingen; hij bevond, dat het doeltreffend op allerlei grootten vervaardigd en even goed door menschen en paarden, als door wind en stoom in werking gebragt kon worden, en gaf van zijne groote belangstelling blijk door volgens de teekeningen te berekenen hoeveel stoom-paardenkracht noodig was, om met mijn werktuig 475 kubiek ellen water per minuut, 6 ellen hoog op te brengen. De uitkomst was, dat dit met 400 paardenkracht zou kunnen geschieden. Er bestond toen voornemen, om mijn werktuig te gebruiken bij de destijds aanhangige plannen tot droogmaking van de Zuiderzee.

Ook zijn de teekeningen aan het ministerie van oorlog, met het oog op inundatie-werken in oorlogstijd, ingezonden geworden. Ook dit onderzoek bleek gunstig te zijn uitgevallen. Immers, toen de stukken aan het adres van den Heer ingenieur luit. kol. van de genie, van Rappard, waren teruggezonden, was er eene uitvoerige berekening aan toegevoegd, en werd er tevens bij te kennen gegeven, dat indien de uitvinder er in slaagde een model te maken, volgens de bezigtigde teekeningen, hij bij het departement van oorlog onmiddelijk op eene krachtdadige ondersteuning zou kunnen rekenen.

Bedenkt men nu, dat deze gunstige beoordeelingen werden uitgesproken, nog vóór de laatste verbeteringen, hierboven vermeld, dan kan het geen verwondering baren, dat het thans algemeen en eenstemmig voor allezins doeltreffend erkend wordt.

Bij de toepassing is kostbaar hei- of metselwerk ten eenemale onnoodig; men behoeft slechts een planken vloer te leggen in den put, waarin het werktuig geplaatst wordt. De werking kan, gelijk reeds hierboven is gezegd, door allerlei beweegkracht geschieden. Na de droogmaking kan de toestel met het meeste gemak worden verplaatst. Kortom, ik meen te mogen verzekeren, dat mijne uitvinding thans aan alle vereischten en alle wenschen voldoet.

Volgens berekening van den Heer Enthoven te 's Gravenhage, die ik over de vervaardiging in ijzer heb geconsulteerd, zal een werktuig, geschikt, om het water 1 el 50 hoog op te brengen, 3 a 4 duizend guldens beloopen.

Hoogst verlangend, om thans mijne uitvinding in praktijk te brengen, welke aan de proefneming in het water voldaan heeft, ben ik bereid, om een plas van 30 of meer bunders, en ongeveer een el diep, tegen 2 cents per kubiek el uit te malen, en het daartoe gebezigde werktuig aan dengene, die mij de droogmaking laat bewerkstelligen, na den afloop ten geschenke op te dragen.

Aan het Bureau van dit Dagblad, heeft men zich bereid verklaard, franco brieven aan mij in ontvangst te nemen. ABM. WOLFFERTS,

AMSTERDAM, *voormalig Ambtenaar bij de Genie,*
Mei 1857. *later bij den Waterstaat.*

BOEKAANKONDIGING.

Bij den boekhandelaar H. C. A. Thieme J. Fz., te Nijmegen, verscheen dezer dagen in het licht: *Geschiedenis der Militaire Geneeskundige dienst in Nederland, met inbegrip van die zijner Zeemagt en Overzeesche Bezittingen van den vroegsten tijd af tot op heden* door G. F. van Dommelen, med. doctor, officier van gezondheid der eerste klasse bij de landmagt, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en lid van onderscheidene binnen- en buitenlandsche geleerde genootschappen.

Beginnen wij met te zeggen, dat de schrijver, door dezen arbeid, in eene lang gevoelde behoefte, die wij aan eene geschiedenis der militaire geneeskundige dienst in ons vaderland hadden, heeft voorzien, en op eene waardige wijze heeft aan het licht gebragt, dat Nederland ten allen tijde geneeskundigen heeft opgeleverd, die, de vermoeijenissen en gevaren van den krijg trotserende, op het slagveld vooral, door kunde, zelfopoffering en moed bijzonder uitgemunt en de achting van landgenoot en vreemdeling verworven hebben.

In de inleiding vermeldt Dr. van Dommelen kortelijk, bij welke andere volken iets van militaire heel- of geneeskunst bekend is, daarbij aanhalende de geloofwaardigste Grieksche en Latijnsche schrijvers, bij welke men, omtrent dit onderwerp, van het jaar 1263 voor C. tot het jaar 145 v. C. vindt gewag gemaakt of eenige inlichting kan inwinnen. Wat de inrigting van het werk aanbelangt, zoo is eene chronologische bearbeiding het verkieslijkst geacht en de aanvang van het tijdperk der oude geschiedenis, van dat der middeleeuwen en der nieuwe geschiedenis bloot aangeduid met de cijfers I, II en III.

I. Het tijdperk der oude geschiedenis van de militaire geneeskundige dienst in Nederland, bevat ongeveer de vier eerste eeuwen onzer tijdrekening. Hierin was de krijgsheelkunde in hare eerste kindschheid.

II. Het tijdperk der middeleeuwen vangt aan met het begin der 5de en eindigt met de 15de eeuw ingesloten. De geneeskundige scholen kregen toen een meer wetenschappelijk gehalte, daar men er de vertalingen der Grieksche en Arabische geneesheeren bestudeerde; de grondslagen werden gelegd voor eene betere verzorging van den gewonden krijgsman op het oorlogsveld en er verrezen allengs liefdadige instellingen tot het opnemen van zieken en gekwetsten.

III. De nieuwe geschiedenis wordt gerekend te beginnen met Volcker Koyker, de eerste bij name bekende Nederlandsche leger-arts, te Groningen in 1534 geboren. Dat dit tijdperk het grootste gedeelte van het werk beslaat, zal ieder gereedelijk begrijpen, die bedenkt, met welk een ijver en dorst naar kennis alle kunsten en wetenschappen in het algemeen en de geneeskunde met de naauw aan haar verwante vakken in het bijzonder, sedert de 16de eeuw zijn beoefend geworden. Terwijl de schrijver ons met gevoel herinnert aan de treurige gevolgen en bloedige rampen, die het noodlottig oproer in Belgie, in 1830 uitgebroken, na zich sleepte, zoo wijst hij op de vele doorslaande bewijzen van zelfopoffering en onverschrokkenheid, door onze bekwame militaire artsen in die dagen betoond, zoo in de garnizoenshospitalen, als op het bloedig slagveld, te midden van het dreigendst levensgevaar!

Onder de mannen, die, in deze eeuw, de wetenschap en de militaire geneeskundige dienst tot sieraad hebben verstrekt, worden vooral en te regt vermeld de geniale Brugmans, Beckers en Alexander; namen, die ontegenzeggelijk in de geschiedenis zullen voort leven. Wijders zien wij met genoegen, dat de verdiensten, die aan Dr. L. P. J. Snabilié, èn in zijne betrekking als inspecteur der geneeskundige dienst van de landmagt èn als bekwaam heelkundige toekomen, naar waarde zijn geschat; dat aan den Heere J. F. Kerst regtmatige hulde worde toegebragt wegens de uitvindingen, waarmede hij de oogheelkunde verrijkt heeft en die zoo gewigtig te noemen zijn, dat hij daardoor op de onvergankelijke dankbaarheid van alle krijgslieden, zonder onderscheid, kan aanspraak maken; dat aan Dr. C. Gobée de geneeskunde veel verschuldigd is, en hem onder de bekwaamste en scherpzinnigste artsen van onzen tijd eene eervolle plaats toekomt; dat de Heer J. J. Sas zich beijverd heeft, om het nut der revaccinatie te doen uitkomen en eindelijk, want allen of alles te noemen, is niet doenlijk, dat Dr. Mathijsen door de uitvinding van het gipsverband zich een onvergankelijken roem heeft verworven, dien hem de kundigste mannen uit ons vaderland, uit Pruisen, Oostenrijk en Belgie volmondig toekennen en die Z. M. onze geëerbiedigde Koning dan ook schitterend heeft willen doen uitkomen, door den Heer Mathijsen, bij besluit van 14 Nov. 1853, te benoemen tot ridder der orde van de Eikenkroon.

Het zal wel overbodig zijn, hier aan te halen, wat de de schrijver in de voorrede trouwens zelf erkent, dat er, door gemis van bescheiden, hier en daar nog zaken en personen onvermeld zijn gebleven. Zoo bijv. missen wij de krijgsbedrijven uit Staats-Vlaanderen en de verrigtingen van den kundigen chirurgijn-majoor Frugt, doch wij twijfelen niet of de schrijver zal dit, volgens zijne belofte, langs een of anderen weg aanvullen.

Elk dus, wie gevoel heeft voor vaderlandschen roem en eerbied in het harte draagt voor den heldenmoed zijner vaderen, die Neêrlands grootheid ten koste van hun leven, ten koste van have en gezondheid hebben helpen grondvesten, en tot aan gene zijde des Oceaans hebben weten te handhaven, in één woord, ieder, die prijs stelt stelt op nationale eer, zoowel wat de verdiensten van Neêrlands krijgsmagt in het algemeen als van het korps officieren van gezondheid in het bijzonder aanbelangt, raden wij aan, van de hier ter neder gestelde herinneringen en opmerkingen kennis te nemen.

Wij besluiten deze aankondiging met den welmeenenden wensch, dat de geachte schrijver nog jaren het voorregt genieten, met diezelfde liefde in het hart en ijver voor zijne kunst, welke wij hem toekennen, werkzaam moge zijn, tot sieraad van den militair-geneeskundigen stand, van dat korps, dat hij als jongeling koos en gedurende 27 jaren meer en meer leerde hoogschatten, tot welzijn van den lijder, en in het belang der wetenschap, voor welke hij reeds veel gedaan heeft en welke hij, zoo wij hopen, ook in het vervolg, door zijne lettervruchten zal blijven verrijken.

DR. X.,
vroeger officier van gezondheid bij Zr. Ms. Marine.

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 7 Junij.

GRAND THÉATRE in de Amstelstraat. De voor deze week aangekondigde voorstellingen van het Nederduitsche tooneelgezelschap van dezen schouwburg hebben niet plaats gevonden, naardien men vreesde, (zoo als wij vernemen), dat het schoone zomerweder de gewone bezoekers zou weêrhouden dezelve bij te wonen. Met belangstelling hebben wij vernomen, dat de Hr. Freij op nieuw voor het volgende speelsaisoen tot regisseur van het Hoogduitsche tooneelgezelschap benoemd is, en dat, behalve deze ook als acteur zoo verdienstelijke artiste, Mw. Freij, Mej Lehmann, de Heeren Reichenbach, Neuber, Stoppenhagen, Hirthe weder geëngageerd zijn. Voor eene voldoende remplacering der afgetreden leden zal gewis gezorgd worden.

SALON op den Singel. Van de nieuwe debutanten zijn eenige aangenomen, andere afgewezen. Na den afloop der debuten, die nog voortduren, zullen wij de namen en hoedanigheden der goedgekeurde debutanten mededeelen. Onder de, in den loop dezer week ten tooneele gebragte stukken, heeft *l'Aveugle*, een nieuw drama van Dennery, eenige belangstelling verwekt. De bankier Duperrier te Parijs heeft een onechten zoon, Albert Morel geheeten, en zijne overleden vrouw heeft er ook een met name Armand nagelaten. De slechte geaardheid van laatstgenoemde berokkent aan eerstgenoemde de wreedste rampen, tot dat in het einde de waarheid aan het licht komt, de deugd beloond en de ondeugd bestraft wordt. Overigens vindt men verscheidene trekken in het stuk, die reeds elders opgemerkt zijn. Bij de vrij verdienstelijke vertooning hebben zich onderscheiden Mej. Raymond en Vivien, de Heeren Lemer, St. Eugène, Ricord enz. Naar wij vernemen, zal eerstdaags een nieuw groot drama *le Pendu* ten tooneele worden gebragt.

PARK. Op Maandag jl. werd het *Landelijk Feest* door goed weder begunstigd, en door een zeer talrijk publiek bijgewoond. Een aantal zoo klassieke als moderne bevallige stukken, door het talrijk en wel bezette harmonie-orkest, onder de leiding van den Heer J. Ed. Stumpff met glans uitgevoerd, in den schitterend verlichten tuin, voldeed bijzonder; maar wat nog bovenal de bezoekers streelde en boeide, was het verrassend gezigt van een prachtig vuurwerk, bestaande uit een tiental stukken, vervaardigd door onzen verdienstelijken stadgenoot, den Heer van der Brugh. Heden avond zal zich het strijkorkest door de fiksche uitvoering van kapitale werken weder weten te onderscheiden.

APOLLO-ZAAL aan de Hooge Sluis. Nog altoos wordt de *Tentoonstelling* van het zonderlinge menschenras de *Azteken* enz., door een talrijk publiek bezocht. Het oordeel, dat zich de vermaarde reiziger en natuuronderzoeker Alexander von Humboldt, omtrent de zoogenaamde *Azteken* gevormd heeft, geeft hij in den volgenden brief aan den Heer Morris te kennen:

„Mijnheer! met een bijzonder genoegen haast ik mij, u te herhalen, dat HH. MM. de Koning en de Koningin van Pruisen met de grootste belangstelling 26 Dec. 1855 op het paleis te Charlottenburg uwe *Azteken-Lilliputers* gadegeslagen hebben. Deze belangstelling is niet van den aard van diegenen, welke slechts eene gewone nieuwsgierigheid kunnen bevredigen; die twee kinderen van eene zoo zachtaardige inborst en van eene voor hunnen leeftijd zoo geringe verstands-ontwikkeling, zijn voorwerpen, der aandacht van diegenen waardig, die zich ernstig bezig houden met de studie der typen van de menschelijke organisatie en met die der wetten, aan welke de ziekelijke afwijkingen van die wetten onderworpen zijn. De geschied- of aardrijkskundige bouwstoffen of ophelderingen ontbreken ons tot hiertoe, om met zekerheid te kunnen vaststellen, wat tot het ras, of wat tot de uitwerkingen van eene abnormale afwijking behoort. Langen tijd vóór mijne reis naar Rio Negro heeft men ook een Indiaansch dwergvolk aan de bronnen van den Orinoko vermoed, te weten den volksstam der Gusikas. Ik heb verscheidene er van gemeten; zij hadden de gemiddelde lengte van vier voet en zeven duim, oude Fransche maat.

„Met eene lofwaardige openhartigheid hebt gij, Mijnheer, verklaard, hoe weinig geloof gij zelf hecht aan de mythologische beschrijvingen (door den Heer Velazquez) van de groote en schoone stad Iximaya, van de beschaving, die er heerscht, en van de godsdienstige gebruiken uwer kleine Azteken, die in de tempels dier stad onderhouden en als afgoden vereerd worden. De waarachtige Azteken, die ik te Mexiko bij duizenden gezien heb, hebben zich in de twaalfde eeuw in dat land gevestigd. Zij gelijken in geenen deele op deze kinderen, noch wat gestalte en voorkomen, noch wat de lijn van het gelaat, de grootheid van den neus, de terugwijking van de kin betreft. Overigens vindt men in uwe kleine Azteken eene groote gelijkenis met de beeldbouwwerken van Polenko, en met de godsdienstige afbeeldingen in de oude Mexikaansche manuscripten, enz.

„Zoo uwe kleine Azteken eene microscopische afwijking van de natuur (bij eene overigens juiste verhouding der ligchaamsdeelen) zijn, oppert zich de vraag: „of hunne ouders dezelfde karakteristieke gelaatstrekken, die bijna Oostersche en vreemde uitdrukking der oogen, dat zwarte kroesachtige hoofdhaar van het meisje bezitten," enz.

Bij de Heeren Theune & C°., muziekhandelaars ter dezer stede, is dezer dagen in het licht verschenen de derde *Mis* van den Heer Wilhelmus Smits, even als de voorgaande twee voor drie mannenstemmen, soli en koor, met accompagnement van orgel. Zoo er iemand onder onze landgenooten bevoegd is, kerkelijken figuraal-zang in het licht te geven, dan is het deze componist. Zijne studien en ondervindingen als zang-onderwijzer sedert eene reeks van jaren, hebben hem eene juiste en geschikte stemleiding aan de hand gegeven. Hij weet, wat van de stemmen, voor welke hij schrijft, mag en kan gevergd worden, om geene te moeijelijke intonaties geene ingewikkelde passages in te vlechten en tevens niet de natuurlijke ligging der meestal niet kunstmatig geoefende en gevormde stemmen der dilettanten te overschrijden. Daarbij bezit hij harmoniekennis en vindingrijkheid in zoo ruime mate, dat hij bij zulk eene beperking niet tot platheid behoeft te vervallen; terwijl zijn godsdienstig gevoel en de studie der klassieke werken, en zijn takt, om den ouden stijl op den modernen smaak toe te passen, hem de middelen aan de hand geven, om voor de behoefte van onzen tijd in dit vak der kunst met nut werkzaam te zijn. Even als zijne vroegere werken, geeft ook deze mis weder getuigenis van hetgeen wij hier hebben willen aantoonen; en wij twijfelen niet of de R. K. kerkkoren hier te lande zullen, aan deze onze aanbeveling gehoor gevende, van de gegrondheid van dezelve overtuigd worden. Bij dezelfde uitgevers heeft ook kort geleden het licht gezien een *Impromptu* voor pianoforte, van J. B. van Bree, een pikant en bevallig muziekstukje, dat, zoo als al zijne werken, ooren en harten streelt. Het is te hopen en te verwachten, dat er nog andere en meer gewigtige uit de nalatenschap van wijlen dezen onzen zoo verdienstelijken stadgenoot door den druk bekend mogen worden gemaakt.

Bij den Heer Brix von Wahlberg, muziekhandelaar ter dezer stede, zijn dezer dagen in het licht verschenen *Valse brillante (Souvenir à Natura Artis Magistra)* voor pianoforte, van Mejufvr. Josephine Couvert, een bevallig dansstukje, dat onzen dilettanten genoegen zal geven, en *Rosetta Gassier-Polka* (in de collectie van *les Ephémères*) voor pianoforte, gearrangeerd naar de lieve melodiën van den Wals van Venezano, onlangs door de begaafde zangeres Mw. Gassier, op de concerten van den Heer Jullien in het Park met zooveel bijval voorgedragen.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 527.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.

ZWART.

8
7
6
5
4
3
2
1

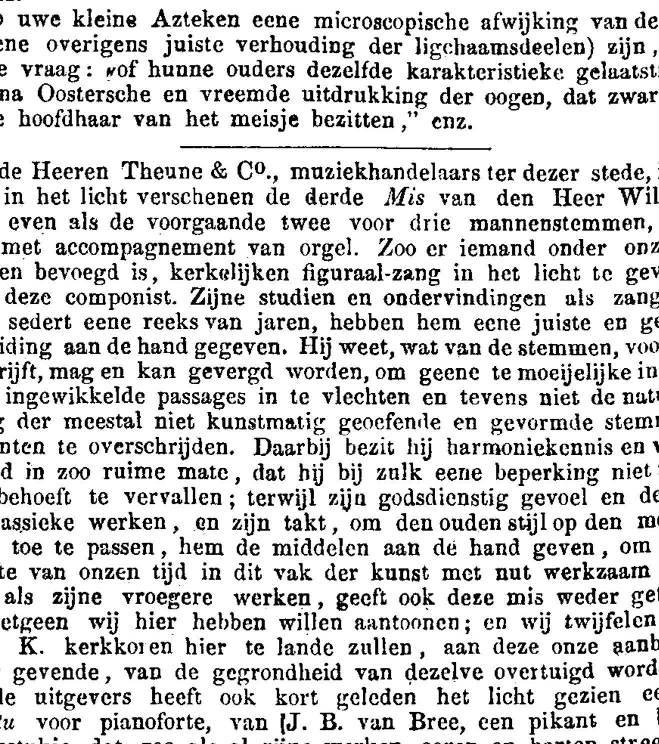

A B C D E F G H

PROBLEMA.

1. WIT: Kon. H 3, Kast. D 5, F 1, Rheer D 2, E. 4.
   ZWART: Kon. A 4, Kast. F 8, H 8, Rheer D 1, 8, Pions A 3, 5, F 6, H 6.
   Wit geeft op den 3den zet mat.

2. WIT: Kon. H 5, Kast B 5, Rheer B 3, Pions B 4, C 2, D 3, G 3, 6.
   ZWART: Kon. F 5, Pions E 5, 7, F 6.
   Wit geeft op den 3den zet mat.

3. WIT: Kon. G 5, Kgin C 8, Kast. G 3, Paard E 7, Pions A 3, F 5, 6, G 4.
   ZWART: Kon. E 5, Kgin. F 2, Pions D 2, 7, E 4.
   Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 526.

	WIT		ZWART
1.	E 2 op E 6		C 1 op B 3
2.	A 6 „ C 5		Onverschillig.
3.	B 2, C 5 of E 6 geeft † en mat.		

OPLOSSING VAN HET PROBLEMA.

WIT: C 7 op C 8, C 8 op E 8, G 2 op G 3, B 8 op G 3, E 8 op E 5.

of

C 7 op C 8, C 6 op E 4, E 4 op D 3, C 8 op C 5, B 8 op C 7.

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van het Schaakgezelschap *Schaakliefhebbers* te Monnickendam en van de HH. G. S. en J. D. B. te Dordrecht, D. te Middelburg, S. V. te Voorst, J. H. M. d. C., J. H. F. Jr., Colibri, alhier.

NB. Aan Monnickendam: voor zooveel wij hebben kunnen nagaan, staat op G 4 duidelijk een zw. Pion.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.